



# БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН НЭГТГЭЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

*2021 оны 1 дүгээр улирлын тайлан*

**БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ГАЗАР**

Монгол Улс, Улаанбаатар хот 15160, Чингэлтэй Дүүрэг, Бага тойруу 3, Засгийн газрын  
IV байр. Утас: 51-261668, Цахим шуудан: nbfi@frc.mn

## Агуулга

Хүснэгтийн жагсаалт.....	3
Зургийн жагсаалт.....	3
Товчилсон нэрсийн жагсаалт .....	4
Банк бус санхүүгийн байгууллагын салбарын ерөнхий төлөв байдал.....	5
Хууль, тогтоомж болон журмын өөрчлөлт, хэрэгжилт .....	6
“Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагааны тухай” хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.4 дэх заалтын хэрэгжилт.....	6
“Зээлийн мэдээллийн тухай” хуулийн хэрэгжилт.....	6
“Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай” хуулийн хэрэгжилт ..	7
“Зохицуулалтын үйлчилгээний хөлсний хэмжээг тогтоох, төвлөрүүлэх журам”-ын хэрэгжилт .....	7
Статистик үзүүлэлтүүд .....	8
Харилцагчид, зээлдэгчид.....	8
Хувьцаа эзэмшигчид болон ажилчид .....	8
Тархалт .....	10
Активын бүтэц, бүрэлдэхүүн, өөрчлөлт.....	11
Мөнгөн хөрөнгө.....	12
Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт.....	13
Факторингийн тооцооны авлага.....	13
Өмчлөх бусад үл хөдлөх болон өмчлөх бусад хөрөнгө .....	13
Зээл.....	14
Аппликэйшн ашиглан зээл олгож байгаа ББСБ-ууд.....	16
Бусад хөрөнгө .....	17
Эргэлтийн бус хөрөнгө .....	17
Пассивын бүтэц, бүрэлдэхүүн, өөрчлөлт .....	18
Санхүүгийн эх үүсвэр .....	18
Дотоод, гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагад төлөх өглөг .....	19
Бусад эх үүсвэр .....	19
ББСБ-аас гаргасан өрийн бичиг .....	20
Төслийн зээлийн санхүүжилт .....	20
Бусад өр төлбөр .....	20
Хувь нийлүүлсэн хөрөнгө.....	21
Бусад өмч, сангууд .....	22
Хуримтлагдсан ашиг .....	22
Хоёрдогч өглөг.....	22
Ашигт ажиллагаа .....	23
Зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтүүд.....	25
Дүгнэлт .....	26

## Хүснэгтийн жагсаалт

Хүснэгт 1 ББСБ-уудын тоо мэдээлэл .....	5
Хүснэгт 2 Банкны салбартай харьцуулсан ерөнхий үзүүлэлтүүд /тэрбум төгрөгөөр/ .....	5
Хүснэгт 3 ББСБ-уудын эрхэлж буй үйл ажиллагаа .....	5
Хүснэгт 4 Харилцагчдын мэдээлэл.....	8
Хүснэгт 5 Статистик мэдээлэл /5 жилээр/.....	8
Хүснэгт 6 ББСБ-ын мэдээлэл .....	9
Хүснэгт 7 Тусгай зөвшөөрөлтэй үйл ажиллагаа.....	9
Хүснэгт 8 Улаанбаатар хотын ББСБ-уудын тархалт .....	10
Хүснэгт 9 Хөдөө орон нутгийн ББСБ-уудын тархалт .....	10
Хүснэгт 10 Активын үзүүлэлтүүд /сая төгрөгөөр/ .....	11
Хүснэгт 11 Активын интервал /тэрбум төгрөгөөр/ .....	11
Хүснэгт 12 Мөнгөн хөрөнгийн бүтэц /тэрбум төгрөгөөр/.....	12
Хүснэгт 13 Богино хугацаат хөрөнгө оруулалтын бүтэц /сая төгрөгөөр/.....	13
Хүснэгт 14 Факторингийн тооцооны авлагын ангилал /сая төгрөгөөр/.....	13
Хүснэгт 15 ӨБҮХХ болон ӨБХ-ийн бүтэц /сая төгрөгөөр/ .....	13
Хүснэгт 16 Зээлийн бүтэц /тэрбум төгрөгөөр/ .....	14
Хүснэгт 17 Олгосон болон төлөгдсөн зээл салбараар /сая төгрөгөөр/.....	15
Хүснэгт 18 Зээлийн ангилал /тэрбум төгрөгөөр/.....	16
Хүснэгт 19 Аппликэйшн ашиглан зээл олгож байгаа ББСБ-ууд.....	16
Хүснэгт 20 Бусад хөрөнгийн бүтэц /сая төгрөгөөр/ .....	17
Хүснэгт 21 Эргэлтийн бус хөрөнгийн бүтэц /тэрбум төгрөгөөр/ .....	17
Хүснэгт 22 Пассивын үзүүлэлтүүд /сая төгрөгөөр/ .....	18
Хүснэгт 23 Итгэлцлийн үйлчилгээ /тэрбум төгрөгөөр/ .....	19
Хүснэгт 24 Дотоод, гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагад төлөх өглөг /тэрбум төгрөгөөр/.....	19
Хүснэгт 25 Бусад эх үүсвэрийн бүтэц /сая төгрөгөөр/.....	19
Хүснэгт 26 ББСБ-аас гаргасан өрийн бичиг /мянган төгрөгөөр/.....	20
Хүснэгт 27 Төслийн зээл санхүүжилт /сая төгрөгөөр/.....	20
Хүснэгт 28 Бусад өр төлбөр /сая төгрөгөөр/ .....	21
Хүснэгт 29 Хувьцаат капиталын бүтэц /сая төгрөгөөр/.....	21
Хүснэгт 30 ХНХ-ийн интервал /тэрбум төгрөгөөр/ .....	22
Хүснэгт 31 Бусад өмч, сангуудын бүтэц /сая төгрөгөөр/ .....	22
Хүснэгт 32 Хуримтлагдсан ашиг/алдагдал /тэрбум төгрөгөөр/.....	22
Хүснэгт 33 Орлого, үр дүнгийн тайлан /харьцуулсан, сая төгрөгөөр/.....	23
Хүснэгт 34 Орлого, үр дүнгийн тайлан /сая төгрөгөөр/ .....	24
Хүснэгт 35 2021 оны I улирлын валют арилжааны мэдээ /тэрбум төгрөгөөр/.....	24
Хүснэгт 36 ЗХШҮ /үзүүлэлт бүрээр/.....	25

## Зургийн жагсаалт

Зураг 1 ББСБ-уудын тархалт .....	10
Зураг 2 Активын үзүүлэлтүүд сүүлийн 5 жилийн байдлаар /тэрбум төгрөгөөр/ .....	11
Зураг 3 Мөнгөн хөрөнгийн бүтэц сүүлийн 5 жилийн байдлаар /тэрбум төгрөгөөр/ .....	12
Зураг 4 Нийт активд эзлэх мөнгөн хөрөнгийн хувь /5 жилээр/ .....	12
Зураг 5 Зээлийн багцын чанар /тэрбум төгрөгөөр/ .....	14
Зураг 6 Зээлийн багцын чанар /хувиар/.....	15
Зураг 7 Олгосон зээл /хугацааны ангилалаар/ .....	16
Зураг 8 Пассивын үзүүлэлтүүд сүүлийн 5 жилийн байдлаар /тэрбум төгрөгөөр/ .....	18
Зураг 9 Итгэлцлийн үйлчилгээний өглөг /тэрбум төгрөгөөр/.....	18
Зураг 10 Бусад эх үүсвэрийн үлдэгдэлтэй ББСБ-ууд /тэрбум төгрөгөөр/ .....	19
Зураг 11 Өрийн бичгийн үлдэгдэл сүүлийн 5 жилийн байдлаар /тэрбум төгрөгөөр/.....	20
Зураг 12 Хувьцаат капиталын бүтэц сүүлийн 5 жилийн байдлаар /тэрбум төгрөгөөр/ .....	21
Зураг 13 Ашигт ажиллагааны үзүүлэлт /тэрбум төгрөгөөр/ .....	23

## Товчилсон нэрсийн жагсаалт

Товчилсон нэр	Тайлбар
Хороо	Санхүүгийн зохицуулах хороо
ББСБ	Банк бус санхүүгийн байгууллага
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
ХК	Хувьцаат компани
СМА	Санхүүгийн мэдээллийн алба
ЗГВА	Гадаад валют арилжаа дагнан эрхэлдэг
УБ	Улаанбаатар хот
ХОН	Хөдөө орон нутаг
ГХО	Гадаадын хөрөнгө оруулалттай
ХНХ	Хувь нийлүүлсэн хөрөнгө
БХХО	Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт
ӨБҮХХ	Өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгө
ӨБХ	Өмчлөх бусад хөрөнгө
ЗЖДХ	Зээлийн жигнэсэн дундаж хүү
ЗХШҮ	Зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлт

## Банк бус санхүүгийн байгууллагын салбарын ерөнхий төлөв байдал

2021 оны I улирлын байдлаар Санхүүгийн зохицуулах хорооноос банк бус санхүүгийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авсан 530 ББСБ байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 10 ББСБ буюу 1.9 хувиар буурсан үзүүлэлт юм. Эдгээр ББСБ-уудын 76 нь хөдөө орон нутагт үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа бол гадаадын хөрөнгө оруулалттай 30 ББСБ, олон нийтэд хувьцаагаа санал болгосон 4 ББСБ байна.

Хүснэгт 1 ББСБ-уудын тоо мэдээлэл

	2017-I	2018-I	2019-I	2020-I	2021-I
Шинээр олгосон	13	5	3	3	1
Хүчингүй	2	2	3	1	3
Түдгэлзүүлсэн	17	-	4	18	-
Сэргээсэн	-	1	4	1	5
<b>Нийт ББСБ</b>	<b>529</b>	<b>537</b>	<b>539</b>	<b>540</b>	<b>530</b>
Үүнээс: ХОН	65	76	77	75	76
Үүнээс: ГХО	33	28	27	28	30
Салбар	122	177	220	273	298
Төлөөлөгч	4	4	5	9	8

2021 оны I улиралд 1 хуулийн этгээдэд шинээр банк бус санхүүгийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгосон бол 3 ББСБ-ын тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгож, 5 ББСБ-ын үйл ажиллагааг сэргээсэн байна.

Санхүүгийн үйлчилгээнд техник технологийг ашиглаж, шинэ төрлийн үйлчилгээ бий болгохоос гадна уламжлалт зээлийн үйлчилгээг хялбар, түргэн, шуурхай болгож буй онлайн зээлийн үйлчилгээг 2021 оны I улирлын байдлаар 20 ББСБ үзүүлж байна.

Хүснэгт 2 Банкны салбартай харьцуулсан ерөнхий үзүүлэлтүүд /тэрбум төгрөгөөр/

Үзүүлэлтүүд	2020.I	2021.I	Өсөлтийн хувь
Нийт хөрөнгө	1776.8	2089.1	17.6%
Банкны салбартай харьцуулахад хувиар	5.1%	5.6%	0.5%
Нийт өөрийн хөрөнгө	1288.4	1482.2	15.0%
Банкны салбартай харьцуулахад хувиар	43.6%	47.0%	3.4%
Нийт хувь нийлүүлсэн хөрөнгө	951.5	1027.3	8.0%
Банкны салбартай харьцуулахад хувиар	123.8%	125.2%	1.4%
Нийт зээл	1271.8	1422.0	11.8%
Банкны салбартай харьцуулахад хувиар	7.5%	7.8%	0.3%
Нийт орлого	101.8	109.1	7.2%
Нийт зарлага	60.3	67.6	12.1%
Цэвэр ашиг	41.5	41.5	0.1%

ББСБ-уудын нийт активын хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 17.6 хувиар өсөж, банкны салбарын 5.6%-тай тэнцэж байна. Харин хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ арилжааны банкнуудын хувь нийлүүлсэн хөрөнгөөс 1.3 дахин их байгаа нь ББСБ-ууд нь банктай харьцуулахад хадгаламж татдаггүй буюу өөрийн хөрөнгөндөө тулгуурлан үйл ажиллагаа эрхэлдэгтэй холбоотой.

2021 оны I улирлын байдлаар банк бус санхүүгийн байгууллагын салбарын нийт хөрөнгө өмнөх оны мөн үеэс 17.6 хувиар буюу 312.4 тэрбум төгрөгөөр өсөж 2.1 их наяд төгрөгт хүрсэн байна. Активын өсөлтийн 36.6 хувийг мөнгөн хөрөнгийн өсөлт, 39.0 хувийг цэвэр зээлийн өсөлт, пассивын өсөлтийн 62.0 хувийг өөрийн хөрөнгийн өсөлт бүрдүүлж байна.

Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад нийт орлогын хэмжээ 7.2 хувиар буюу 7.3 тэрбум төгрөгөөр, нийт зардлын хэмжээ 12.1 хувиар буюу 7.3 тэрбум төгрөгөөр, цэвэр ашгийн хэмжээ 0.1 хувиар буюу 0.1 тэрбум төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 3 ББСБ-уудын эрхэлж буй үйл ажиллагаа

№	Үйл ажиллагааны нэр төрөл	ББСБ-ын тоо		Өөрчлөлт	
		2020-I	2021-I	тоо	хувь
	Нийт ББСБ-ын тоо	540	530	-10	-1.9%
1	Зээл	495	492	-3	-0.6%
	<i>Зээлийн үйл ажиллагаа дагнан эрхэлдэг</i>	<i>339</i>	<i>331</i>	<i>-8</i>	<i>-2.4%</i>
2	Факторинг	31	35	4	12.9%
3	Төлбөрийн гаргах баталгаа	20	21	1	5.0%
4	Төлбөр тооцооны хэрэгсэл гаргах	5	5	0	0.0%
5	Цахим төлбөр тооцоо мөнгөн гуйвуулга	31	35	4	12.9%
6	Гадаад валютын арилжаа	157	148	-9	-5.7%
	<i>Гадаад валютын арилжаа дагнан эрхэлдэг</i>	<i>45</i>	<i>38</i>	<i>-7</i>	<i>-15.6%</i>
7	Итгэлцэл	38	43	5	13.2%
8	Богино хугацаат санхүүгийн хэрэгсэлд хөрөнгө оруулалт хийх	10	13	3	30.0%
9	Хөрөнгө оруулалт санхүүгийн чиглэлээр зөвлөгөө мэдээлэл өгөх	36	37	1	2.8%

Үйл ажиллагааны төрлөөр авч үзвэл 530 ББСБ 9 төрлийн үйл ажиллагааг тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд эрхэлж байна. Нийт ББСБ-уудын 92.8% нь буюу 492 ББСБ зээлийн үйл ажиллагаа эрхэлж

байгаа ба үүнээс 62.5% нь буюу 331 ББСБ дагнан эрхэлж байна. Харин гадаад валютын арилжааны үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа 148 ББСБ байгаа нь нийт ББСБ-уудын 27.9 хувийг, гадаад валютын арилжааны үйл ажиллагаа дагнан эрхэлж байгаа 38 ББСБ нийт ББСБ-уудын 7.2% бүрдүүлж байна.

Зээл болон гадаад валют арилжааны үйл ажиллагаа дагнан эрхэлдэг ББСБ-ын тоо өмнөх оны мөн үеэс харгалзан 2.4 хувь, 15.6 хувиар буурч, бусад төрлийн үйл ажиллагааны тоо нэмэгдэж байгаа нь ББСБ-ууд үйл ажиллагааны цар хүрээгээ тэлж байгааг харуулж байна. Харин өмнөх оны мөн үеэс нэмэгдсэн үйл ажиллагааны төрлийг авч үзвэл богино хугацаат санхүүгийн хэрэгсэлд хөрөнгө оруулалт хийх үйлчилгээ 30.0 хувиар, итгэлцлийн үйлчилгээ 13.2 хувиар, факторинг болон цахим төлбөр тооцоо мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээ тус тус 12.9 хувиар өссөн байна.

2021 оны I улирлын тайлан мэдээний ирц 96.8% байна. Тайлан мэдээг ирүүлбэл зохих 530 ББСБ-аас 513 ББСБ улирлын тайлан мэдээг зохих ёсоор бүрэн ирүүлснийг холбогдох журмын дагуу хянаж, тайлангийн нэгтгэлд хамруулсан бөгөөд нэр бүхий 16 ББСБ өмнөх үеийн тайлан тэнцлээр, нэр бүхий 1 ББСБ эхлэлтийн тайлан тэнцлээр нэгтгэлд хамрагдлаа.

#### Хууль, тогтоомж болон журмын өөрчлөлт, хэрэгжилт

Банк бус санхүүгийн байгууллагын салбарт мөрдөгдөх дүрэм, журмуудыг хууль тогтоомжид нийцүүлэн шинээр боловсруулах, шинэчлэх, нэмэлт өөрчлөлт оруулах арга хэмжээний хүрээнд дараах дүрэм журмуудыг шинэчлэн Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд бүртгүүллээ.

- “Зээлийн батлан даалтын сангийн үйл ажиллагааг зохицуулах, хяналт тавих журам”-д өөрчлөлт оруулах тухай тогтоолыг 2021 оны 02 дугаар сарын 24-ний өдрийн Хорооны хуралдаанаар хэлэлцүүлэн, [65 дугаар тогтоолоор](#)

батлуулсан ба Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд 2021 оны 3 дугаар сарын 02-ны өдөр хүлээн авсан.

- Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2019 оны 441 дүгээр тогтоол /Банк бус санхүүгийн байгууллагын хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн доод хэмжээ, үе шаттай тухай/-ын хавсралтад өөрчлөлт оруулах тухай тогтоолыг 2021 оны 02 дугаар сарын 24-ний өдрийн Хорооны хуралдаанаар хэлэлцүүлэн, [66 дугаар тогтоолоор](#) батлуулсан ба Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд 2021 оны 3 дугаар сарын 02-ны өдөр хүлээн авсан.

- “Банк бус санхүүгийн байгууллагаас гаргах хаалттай өрийн бичгийг бүртгэх, түүнд хяналт тавих журам”-ыг боловсруулж, 2021 оны 4 дүгээр сарын 28-ны өдрийн Хорооны хуралдаанаар хэлэлцүүлэн, [165 дугаар тогтоолоор](#) батлуулсан.

#### “Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагааны тухай” хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.4 дэх заалтын хэрэгжилт

2021 оны I улирлын байдлаар Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.4-т заасны дагуу 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланг хөндлөнгийн аудитаар баталгаажуулах үүргийг 66.7% буюу 355 ББСБ, нийтэд мэдээлэх үүргийг 340 ББСБ хэрэгжүүлсэн байна.

#### “Зээлийн мэдээллийн тухай” хуулийн хэрэгжилт

Зээлийн мэдээллийн тухай хуульд заасны дагуу зээлийн үйл ажиллагаа эрхлэх байгууллагууд Монголбанкны зээлийн мэдээллийн сантай хамтран ажиллах гэрээг байгуулан зээлдэгчийн талаарх мэдээлэл, лавлагааг зээлийн үйл ажиллагаандаа авч ашиглах үүрэгтэй. Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2020 оны 3 дугаар сарын 03-ны өдрийн А-57 дугаар тушаалаар “Монголбанкны зээлийн мэдээллийн сангийн журам”-ыг шинэчлэн баталсантай холбоотойгоор Монголбанкнаас мэдээлэл нийлүүлэгч байгууллагуудтай хамтран ажиллах гэрээг

нэгдсэн журмаар шинэчлэн байгуулах ажлыг зохион байгуулж, тайлант улиралд зээлийн үйл ажиллагаа эрхэлж буй 492 ББСБ-ын 81.9% буюу 403 ББСБ гэрээгээ шинэчлэн байгуулсан байна.

**“Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай” хуулийн хэрэгжилт**

Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1-д “Энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд 20 сая төгрөг, түүнээс дээш үнийн дүнтэй бэлэн мөнгөний болон гадаад төлбөр тооцооны гүйлгээний тухай мэдээллийг гүйлгээ хийгдсэнээс хойш ажлын таван өдрийн дотор батлагдсан маягт, журмын дагуу Санхүүгийн мэдээллийн албанд мэдээлэх үүрэгтэй.” гэж заасны дагуу нэр бүхий 120 ББСБ, 4150 удаагийн тохиолдлоор, 374.7 тэрбум төгрөгийг, 7.2-т “Хөрөнгө, гүйлгээ, гүйлгээ хийх оролдлогыг мөнгө угаах

болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй, эсхүл гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, орлоготой холбоотой гэж сэжиглэсэн, эсхүл мэдсэн бол энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээд энэ тухай 24 цагийн дотор сэжигтэй гүйлгээний тухай батлагдсан маягт, журмын дагуу Санхүүгийн мэдээллийн албанд мэдээлнэ.” гэж заасны дагуу нэр бүхий 1 ББСБ, 1 удаагийн тохиолдлоор, 25.0 сая төгрөгийг Монголбанкны СМА-нд тус тус мэдээлж, хууль тогтоомжоор хүлээсэн үүргээ хэрэгжүүлсэн байна.

**“Зохицуулалтын үйлчилгээний хөлсний хэмжээг тогтоох, төвлөрүүлэх журам”-ын хэрэгжилт**

2021 оны I улирлын байдлаар нийт 532 ББСБ-аас 1.4 тэрбум төгрөгийн зохицуулалт үйлчилгээний хөлс төлөхөөс 46.9% буюу 262 ББСБ 635.4 сая төгрөгийн зохицуулалтын үйлчилгээний хөлсийг Хорооны холбогдох дансанд төвлөрүүлсэн байна.

## Статистик үзүүлэлтүүд

2021 оны I улирлын байдлаар давхардсан тоогоор 17,339 хувь нийлүүлэгчдийн 530 ББСБ, 298 салбар нэгж, 8 төлөөлөгчийн газар, 3,517 ажилтантайгаар Монгол улсын 21 аймаг, 8 дүүрэгт давхардсан тоогоор 3,481,431 харилцагч, 610,068 зээлдэгчид хүрч үйлчилж байна.

Хүснэгт 4 Харилцагчдын мэдээлэл

Статистик мэдээлэл	Дүн	Итгэлцэл	Уламжлалт	Финтек	ЗГВ	УБ	ХОН	ХК	ГХО
Нийт харилцагчдын тоо	3,481,431	1,361,604	239,861	3,241,570	12,072	3,468,781	12,650	1,179,039	65,488
Үүнээс: Эмэгтэй	1,723,109	658,268	121,588	1,601,521	5,217	1,716,277	6,832	560,316	34,897
Эрэгтэй	1,754,806	702,644	115,083	1,639,723	6,305	1,749,030	5,776	618,373	30,369
Хуулийн этгээд	3,516	692	3,190	326	550	3,474	42	350	222
Итгэмжлэгчдийн тоо	3,791	3,785	2,878	913	-	3,787	4	376	238
Өрийн бичиг авсан харилцагчдын тоо	17,338	17,255	191	17,147	-	17,336	2	649	63
Зээлдэгчдийн тоо	610,068	416,777	182,066	428,002	-	597,488	12,580	241,914	64,594
Хэвийн	537,823	364,233	158,549	379,274	-	527,486	10,337	201,506	53,376
Хугацаа хэтэрсэн	21,955	16,512	9,380	12,575	-	21,333	622	11,731	4,456
Чанаргүй:	50,290	36,032	14,137	36,153	-	48,669	1,621	28,677	6,762
-Хэвийн бус	6,865	4,139	4,083	2,782	-	6,181	684	1,875	1,615
-Эргэлзээтэй	18,164	15,032	4,619	13,545	-	18,004	160	13,098	3,270
-Муу	25,261	16,861	5,435	19,826	-	24,484	777	13,704	1,877
Зээлдэгчдийн насжилт	608,754	416,516	180,831	427,923	-	596,215	12,539	241,810	64,372
18-35 насны	342,920	246,840	84,751	258,169	-	337,910	5,010	143,498	36,861
36-45 насны	171,894	107,385	58,092	113,802	-	167,704	4,190	61,017	16,197
46-55 насны	74,197	48,021	28,733	45,464	-	71,799	2,398	28,601	8,813
55-аас дээш	19,743	14,270	9,255	10,488	-	18,802	941	8,694	2,501
Зээлдэгчдийн боловсрол	608,754	416,516	180,831	427,923	-	596,215	12,539	241,810	64,372
-Дээд	366,139	233,959	109,148	256,991	-	359,856	6,283	144,926	41,793
-Тусгай дунд	57,577	38,196	24,592	32,985	-	54,888	2,689	12,478	9,845
-Бүрэн дунд	153,561	118,773	38,427	115,134	-	151,039	2,522	73,417	11,464
-Дунд	22,415	17,164	6,191	16,224	-	21,658	757	7,033	817
-Бага	9,062	8,424	2,473	6,589	-	8,774	288	3,956	453

/Финтек ББСБ-ууд уламжлалт зээл давхар олгодог болно/

## Харилцагчид, зээлдэгчид

Нийт харилцагчдын тоо өмнөх оны мөн үеэс 58.0 хувиар өсөж 3,481,431-д, зээлдэгчдийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 43,3 хувиар өсөж 610,068-д хүрлээ. Энэ нь 1 ББСБ-ийн харилцагчдийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 4.4 дахин, оны эхнээс 6.4 дахин огцом өссөнтэй холбоотой.

Нийт харилцагчдын 93.1% буюу 3,241,570 нь, зээлдэгчдийн 70.2% буюу 428,002 нь санхүүгийн үйлчилгээнд техник технологийг ашиглаж /финтек/, онлайн зээлийн үйлчилгээ нэвтрүүлж буй ББСБ-уудын харилцагч, зээлдэгч байгаа бол нийт харилцагчдын 6.9% буюу 239,861, зээлдэгчдийн 29.8% буюу 182,066 нь уламжлалт ББСБ-ын харилцагч, зээлдэгч байна. Гадаад валют арилжааны үйлчилгээ дагнан эрхэлдэг ББСБ-уудын харилцагчид 12,072 буюу нийт харилцагчдын 0.3 хувийг бүрдүүлж байна.

Хүснэгт 5 Статистик мэдээлэл /5 жилээр/

Үзүүлэлтүүд	2017-I	2018-I	2019-I	2020-I	2021-I	Өөрчлөлт	
						Дүнгээр	Хувиар
Хувьцаа эзэмшигчдийн тоо	1,098	5,711	7,207	8,104	17,339	9,235	114.0%
Ажилчдын тоо	2,150	2,511	2,820	3,168	3,517	349	11.0%
Харилцагчдын тоо	1,331,686	1,358,693	1,664,902	2,203,682	3,481,431	1,277,749	58.0%
Зээлдэгчдийн тоо	58,923	137,530	263,949	425,859	610,068	184,209	43.3%
Зээлийн жигнэсэн дундаж хүү	4.1%	3.4%	3.4%	3.0%	2.9%	-0.1 пункт	

## Хувьцаа эзэмшигчид болон ажилчид

Нийт хувьцаа эзэмшигчдийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 2.1 дахин, оны эхнээс 2.0 дахин өсөж 17,339-д хүрсэн нь мөн 1 ББСБ-ийн хувьцаа эзэмшигчдийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 6.1 дахин, оны эхнээс 4.7 дахин огцом өссөнтэй холбоотой.

Нийт хувьцаа эзэмшигчдийн 16,317 буюу 94.1% нь олон нийтэд хувьцаагаа санал болгосон ББСБ-уудын хувьцаа эзэмшигч байгаа бол 1,022 буюу 5.9% нь хязгаарлагдмал хариуцлагатай компанийн хувьцаа эзэмшигчид байна.

*Хүснэгт 6 ББСБ-ын мэдээлэл*

Статистик мэдээлэл	НИЙТ	Итгэлцэл	Уламжлалт	Финтек	ЗГВА	УБ	ХОН	ХК	ГХО
Хувьцаа эзэмшигчдийн тоо	17,339	15,590	2,240	15,099	63	17,155	184	16,317	1,319
Нийт ажилтнуудын тоо	3,517	1,335	2,641	876	100	3,320	197	248	386
Үүнээс: Эмэгтэй ажилтны тоо	2,034	715	1,581	453	57	1,897	137	141	209

Мөн хувьцаа эзэмшигчдийн 1,319 буюу 7.6% нь гадаадын хөрөнгө оруулалттай ББСБ-уудын хувьцаа эзэмшигчид байгаа бол 184 буюу 1.1% нь хөдөө орон нутгийн ББСБ-уудын хувьцаа эзэмшигчид байна.

Хөдөө орон нутгийн 76 ББСБ 4 төрлийн тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд үйл ажиллагаа эрхэлж байна. Одоогоор үл хөдлөх эд хөрөнгө барьцаалахтай холбоотой санхүүгийн зуучлалын үйл ажиллагаа эрхэлж буй ББСБ байхгүй байна.

*Хүснэгт 7 Тусгай зөвшөөрөлтэй үйл ажиллагаа*

	НИЙТ	Итгэлцэл	Уламжлалт	Финтек	ЗГВА	УБ	ХОН	ХК	ХХК	ГХО
<b>ТЗ-тэй ББСБ-ын тоо</b>	<b>530</b>	<b>43</b>	<b>510</b>	<b>20</b>	<b>38</b>	<b>454</b>	<b>76</b>	<b>4</b>	526	<b>30</b>
1 Зээл	492	43	472	20	-	418	74	4	488	30
2 Факторингийн үйлчилгээ	35	14	25	10	-	35	-	2	33	2
3 Төлбөрийн баталгаа гаргах	21	7	18	3	-	21	-	1	20	5
4 Төлбөр тооцооны хэрэгсэл гаргах	5	1	1	4	-	5	-	1	4	-
5 Цахим төлбөр тооцоо, мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээ	35	11	26	9	-	35	-	2	33	1
6 Гадаад валютын арилжаа	148	25	138	10	38	141	7	3	145	9
7 Итгэлцлийн үйлчилгээ	43	43	32	11	-	42	1	3	40	4
8 Богино хугацаат санхүүгийн хэрэгсэлд хөрөнгө оруулалт хийх	13	8	10	3	-	12	1	2	11	2
9 Хөрөнгө оруулалт, санхүүгийн чиглэлээр зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх	37	17	31	6	-	36	1	4	33	5

## Тархалт

Улаанбаатар хотод нийт ББСБ-уудын 85.7% буюу 454 ББСБ, салбаруудын 67.1% буюу 200 салбар байршиж байна. Харин хөдөө орон нутагт нийт ББСБ-ын 14.3% буюу 76 ББСБ, салбаруудын 32.9% буюу 98 салбар бүртгэлтэй үйл ажиллагаа эрхэлж байна.

Зураг 1 ББСБ-уудын тархалт



2021 оны I улирлын байдлаар 77 ББСБ-ын 298 салбар бүртгэлтэй байна. Нийт салбарын 64.8 хувийг 14 ББСБ-ын 193 салбар бүрдүүлж байна.

Хүснэгт 8 Улаанбаатар хотын ББСБ-уудын тархалт

Дүүрэг	Үндсэн	Салбар	Нийт	Хувь
	454	200	654	100.0%
Сүхбаатар дүүрэг	156	31	187	28.6%
Чингэлтэй дүүрэг	131	29	160	24.5%
Баянгол дүүрэг	74	35	109	16.7%
Баянзүрх дүүрэг	52	47	99	15.1%
Хан-Уул дүүрэг	32	21	53	8.1%
Сонгинохайрхан дүүрэг	8	31	39	6.0%
Багануур дүүрэг	1	4	5	0.8%
Налайх дүүрэг		2	2	0.3%

ББСБ-ууд хөдөө орон нутгаас Орхон аймаг, Улаанбаатар хотоос Сүхбаатар дүүрэгт хамгийн ихээр төвлөрч үйлчилгээгээ хүргэж байна.

Хүснэгт 9 Хөдөө орон нутгийн ББСБ-уудын тархалт

Аймаг	Үндсэн	Салбар	Нийт	Хувь
	76	98	174	100%
Архангай аймаг	1	2	3	1.7%
Баян-Өлгий аймаг	3	2	5	2.9%
Баянхонгор аймаг	3	5	8	4.6%
Булган аймаг	2	-	2	1.1%
Говь-Алтай аймаг	1	-	1	0.6%
Говьсүмбэр аймаг	2	2	4	2.3%
Дархан-Уул аймаг	7	11	18	10.3%
Дорноговь аймаг	2	6	8	4.6%
Дорнод аймаг	5	7	12	6.9%
Дундговь аймаг	1	3	4	2.3%
Завхан аймаг	2	2	4	2.3%
Орхон аймаг	7	13	20	11.5%
Өвөрхангай аймаг	7	6	13	7.5%
Өмнөговь аймаг	1	11	12	6.9%
Сүхбаатар аймаг	5	3	8	4.6%
Сэлэнгэ аймаг	5	6	11	6.3%
Төв аймаг	14	3	17	9.8%
Увс аймаг	2	4	6	3.4%
Ховд аймаг	1	3	4	2.3%
Хөвсгөл аймаг	3	5	8	4.6%

## Активын бүтэц, бүрэлдэхүүн, өөрчлөлт

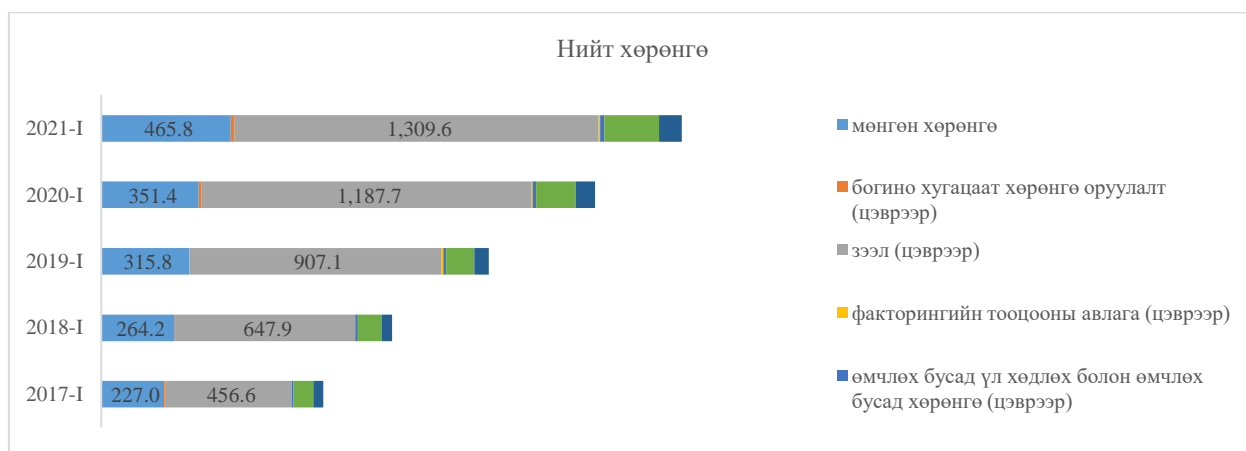
2021 оны I улирлын байдлаар банк бус санхүүгийн салбарын нийт хөрөнгө 2.1 их наяд төгрөгт хүрсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 17.6 хувиар буюу 312.4 тэрбум төгрөгөөр өсжээ. Активын өсөлтийн 39.0 хувийг цэвэр зээлийн өсөлт, 36.6 хувийг мөнгөн хөрөнгийн өсөлт бүрдүүлж байна. Активын үзүүлэлтүүдийг өмнөх оны мөн үе болон оны эхэнтэй харьцуулж үзвэл:

Хүснэгт 10 Активын үзүүлэлтүүд /сая төгрөгөөр/

Активын үзүүлэлтүүд	2020-I дүн	Нийт дүнд эзлэх хувь	2021-I дүн	Нийт дүнд эзлэх хувь	Өөрчлөлт	
					дүн	хувь
Эргэлтийн хөрөнгө	1,707,191.5	96.1%	2,007,552.9	96.1%	300,361.4	17.6%
Мөнгөн хөрөнгө	351,394.2	19.8%	465,837.6	22.3%	114,443.4	32.6%
Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт (цэврээр)	9,514.9	0.5%	14,359.2	0.7%	4,844.3	50.9%
Зээл (цэврээр)	1,187,728.6	66.8%	1,309,635.9	62.7%	121,907.3	10.3%
Нийт зээл	1,271,814.7	71.6%	1,422,016.9	68.1%	150,202.2	11.8%
(Зээлийн эрсдэлийн сан)	83,998.5	4.7%	112,381.1	5.4%	28,382.6	33.8%
Факторингийн тооцооны авлага (цэврээр)	3,398.4	0.2%	5,677.8	0.3%	2,279.4	67.1%
Өмчлөх бусад үл хөдлөх болон өмчлөх бусад хөрөнгө (цэврээр)	12,340.6	0.7%	14,153.2	0.7%	1,812.6	14.7%
Бусад хөрөнгө	142,814.7	8.0%	197,889.2	9.5%	55,074.5	38.6%
Эргэлтийн бус хөрөнгө	69,567.6	3.9%	81,570.4	3.9%	12,002.8	17.3%
Үндсэн (биет) ба биет бус хөрөнгө	82,286.7	4.6%	103,394.9	4.9%	21,108.2	25.7%
(Хуримтлагдсан элэгдэл)	15,719.1	0.9%	-21,824.5	-1.0%	-37,543.6	-238.8%
<b>Нийт хөрөнгийн дүн</b>	<b>1,776,759.1</b>	<b>100.0%</b>	<b>2,089,123.3</b>	<b>100.0%</b>	<b>312,364.2</b>	<b>17.6%</b>

Сүүлийн 5 жилийн активын үзүүлэлтийг харвал салбарын нийт актив 2017 оны мөн үед 798.3 тэрбум төгрөг байсан бол 2021 оны I улирлын байдлаар 2.6 дахин өсөж 2.1 их наяд төгрөгт хүрчээ. Энэ нь цэвэр зээлийн үлдэгдэл 2.9 дахин өссөнтэй холбоотой.

Зураг 2 Активын үзүүлэлтүүд сүүлийн 5 жилийн байдлаар /тэрбум төгрөгөөр/



Салбарын нийт хөрөнгийн 76.8% нь 2.5 тэрбум төгрөг ба түүнээс дээш хөрөнгөтэй 182 ББСБ, 10.6% нь 1.9-2.5 тэрбум төгрөг хүртэлх активтай 102 ББСБ байгаа бол нийт салбарын хөрөнгийн 12.6 хувийг 1.9 тэрбум төгрөг хүртэлх активтай 246 ББСБ-ын хөрөнгө бүрдүүлж байна.

Хүснэгт 11 Активын интервал /тэрбум төгрөгөөр/

Интервал	Нийт		Эзлэх хувь		Дархан, Эрдэнэт		Бусад аймаг, сумд		ЗГВА	
	Актив	ББСБ тоо	Актив	ББСБ тоо	Актив	ББСБ тоо	Актив	ББСБ тоо	Актив	ББСБ тоо
5.0 тэрбумаас дээш	1,216.8	67	58.2%	12.6%	5.6	1	-	-	-	-
2.5-5.0 тэрбум	388.5	115	18.6%	21.7%	7.1	2	4.1	1	-	-
1.9-2.5 тэрбум	220.7	102	10.6%	19.2%	-	-	2.0	1	-	-
1.4-1.9 тэрбум	199.7	123	9.6%	23.2%	3.2	2	1.6	1	1.8	1
0.6-1.4 тэрбум	41.3	38	2.0%	7.2%	4.2	5	9.1	10	3.9	4
0.6 тэрбум хүртэлх	22.2	85	1.1%	16.0%	1.0	3	11.8	48	8.8	33
<b>НИЙТ</b>	<b>2,089.1</b>	<b>530</b>	<b>100.0%</b>	<b>100.0%</b>	<b>21.0</b>	<b>13</b>	<b>28.5</b>	<b>61</b>	<b>14.4</b>	<b>38</b>

## Мөнгөн хөрөнгө

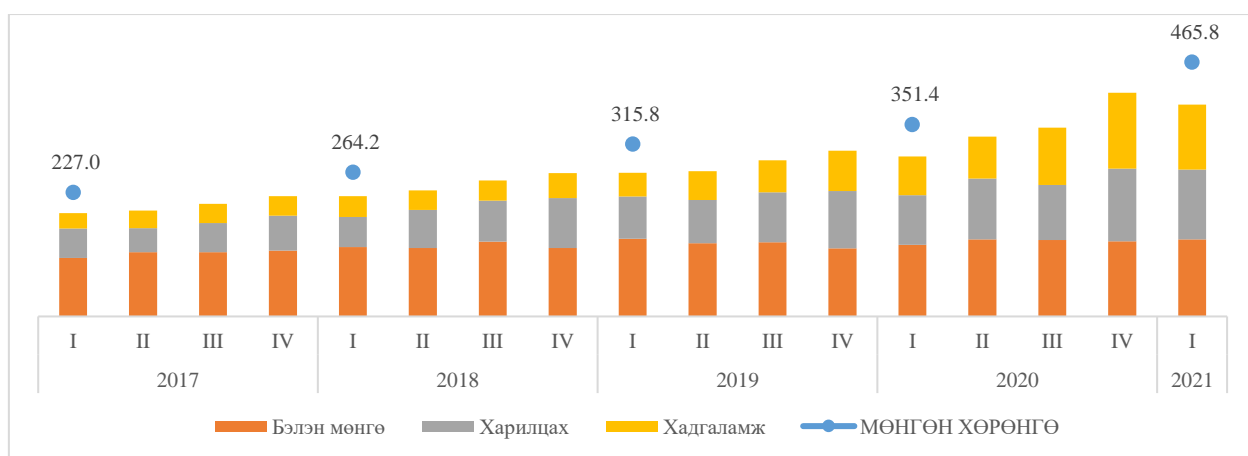
Мөнгөн хөрөнгийн 36.4% нь бэлэн мөнгө хэлбэрээр, 32.9% нь банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах дансанд 30.8% нь банк, санхүүгийн байгууллагын хадгаламжийн дансанд байршиж байна.

Хүснэгт 12 Мөнгөн хөрөнгийн бүтэц /тэрбум төгрөгөөр/

	Нийт	Итгэлцэл	Уламжлалт	Финтек	ЗГВА	УБ	ХОН	ХК	ГХО
МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	465.8	117.8	382.1	83.8	13.0	454.5	11.4	44.5	50.0
Бэлэн мөнгө	169.4	7.3	166.7	2.6	10.7	161.8	7.6	0.0	5.9
Харилцах	153.1	48.8	109.5	43.6	2.2	150.2	2.9	29.2	21.1
Хадгаламж	143.3	61.7	105.8	37.5	0.1	142.4	0.9	15.2	23.0

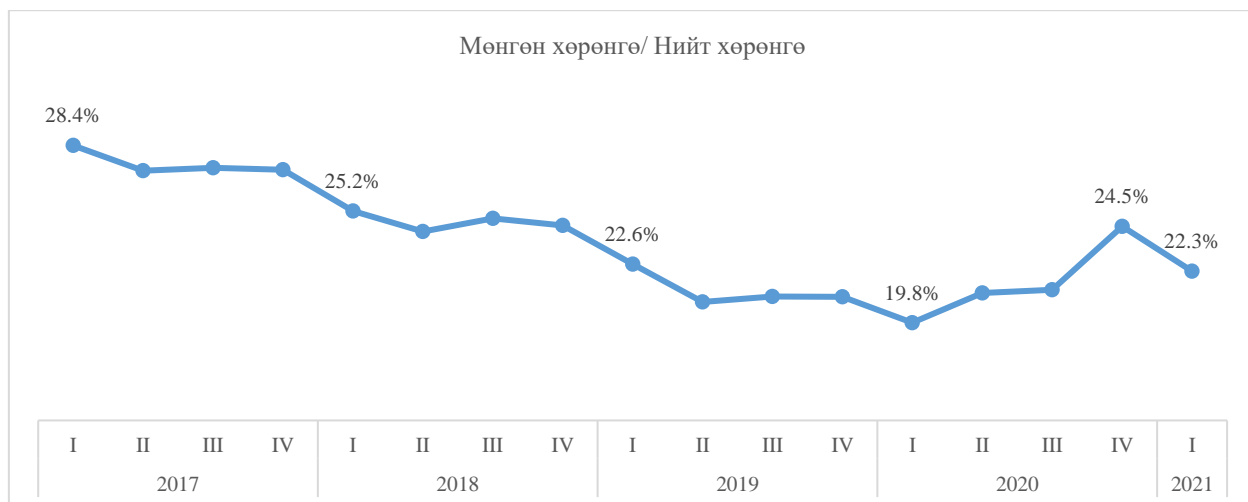
ББСБ-уудын мөнгөн хөрөнгийн бүтцийг авч үзвэл уламжлалт үйл ажиллагаа явуулж байгаа ББСБ-уудын мөнгөн хөрөнгийн 43.6%, финтек ББСБ-уудын мөнгөн хөрөнгийн 3.2%, эрхэлж буй үйл ажиллагааны онцлогоос хамаарч валют арилжаа дагнан эрхэлж буй ББСБ-уудын 82.7% нь бэлэн мөнгө хэлбэрээр тус тус байршиж байна.

Зураг 3 Мөнгөн хөрөнгийн бүтэц сүүлийн 5 жилийн байдлаар /тэрбум төгрөгөөр/



Сүүлийн 5 жилийн байдлаар активын өсөлтийн дийлэнх хувийг зээлийн үлдэгдэлийн өсөлт бүрдүүлж байсан бол 2021 оны I улирлын байдлаар активын өсөлтийн 39.0 хувийг цэвэр зээлийн өсөлт, 36.6 хувийг мөнгөн хөрөнгийн өсөлт бүрдүүлж байна. Энэ нь дэлхий дахинд тархаад буй Коронавируст халдварт цар тахал дотоодод тархаж аж ахуйн нэгжүүдийн үйл ажиллагааг хязгаарласантай холбоотойгоор ББСБ-уудын үйл ажиллагаа хумигдсантай холбоотой. Гэхдээ салбарын нийт активд эзлэх мөнгөн хөрөнгийн дүнд огцом өөрчлөлт гараагүй байна.

Зураг 4 Нийт активд эзлэх мөнгөн хөрөнгийн хувь /5 жилээр/



## Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт

Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт өмнөх оны мөн үеэс 50.9% буюу 4.8 тэрбум төгрөгөөр өсч, 2021 оны I улирлын байдлаар 21 ББСБ 14.4 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтын үлдэгдэлтэй гарсан байна.

Богино хугацаат хөрөнгө оруулалтын 39.5% буюу 5.7 тэрбум төгрөгийг арилжааны үнэт цаас, 60.9% буюу 8.7 тэрбум төгрөгийг хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас бүрдүүлж байна. Төрлөөр авч үзвэл 77.8% буюу 11.2 тэрбум төгрөг нь хувьцаа, 21.1% буюу 3.0 тэрбум төгрөг нь өрийн бичгээр, 1.5% буюу 219.8 сая төгрөг нь бусад үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт байна.

Хүснэгт 13 Богино хугацаат хөрөнгө оруулалтын бүтэц /сая төгрөгөөр/

	Дүн	Итгэлцэл	Уламжлалт	Финтек	ЗГВ	УБ	ХОН	ХК	ГХО
<b>БХХО (ЦЭВРЭЭР)</b>	14,359.2	13,058.5	8,941.7	5,417.6	1.0	13,678.6	680.6	9,359.2	6,672.9
Хувьцаа	11,172.7	10,121.8	7,822.3	3,350.4	1.0	10,492.1	680.6	8,789.6	6,103.4
Өрийн бичиг	3,023.0	2,993.0	899.6	2,123.4	-	3,023.0	-	569.6	569.6
Бусад	219.8	-	219.8	-	-	219.8	-	-	-
<i>Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас</i>	8,744.0	8,673.2	6,476.2	2,267.8	-	8,744.0	-	6,715.8	6,103.4
<i>Арилжааны үнэт цаас</i>	5,671.5	4,441.6	2,465.5	3,206.0	1.0	4,990.9	680.6	2,643.5	569.6

Тайлант улиралд богино хугацаат санхүүгийн хэрэгсэлд хөрөнгө оруулалт хийх тусгай зөвшөөрөлтэй 13 ББСБ бүртгэлтэй байгаа хэдий ч 21 ББСБ санхүүгийн тайлангаар богино хугацаат хөрөнгө оруулалтын үлдэгдэлтэй гарсан ба эдгээрийн 7 ББСБ нь тусгай зөвшөөрөлтэй байна.

Засгийн газрын бондыг эрсдэлгүй гэж үзэн СЗХ-оос тухайн төрлийн бондыг тусгай зөвшөөрөлгүйгээр авах боломжтой гэж үзсэн хэдий ч санхүүгийн тайлангийн Засгийн газрын үнэт цаас хэсэгт бүртгэсэн дүн байхгүй байна. Иймээс 14 ББСБ тусгай зөвшөөрөлгүй энэхүү үйл ажиллагааг эрхэлсэн байна.

## Факторингийн тооцооны авлага

Нийт активын өсөлтийн хамгийн өндөр өсөлтийн хувийг факторингийн тооцооны авлагын өсөлт үзүүлсэн байна. Өмнөх оны мөн үеэс 67.1% буюу 2.3 тэрбум төгрөгөөр өсөж 5.8 тэрбум төгрөгт хүрчээ. Факторингийн үйлчилгээний тусгай зөвшөөрөлтэй ББСБ-уудын тоо өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад нэмэгдсэн хэдий ч 2021 оны I улирлын байдлаар 7 ББСБ 168.7 сая төгрөгийн хугацаа хэтэрсэн болон чанаргүй факторингийн үлдэгдэлд 44.9 сая төгрөгийн эрсдэлийн сан байгуулж, 5.7 тэрбум төгрөгийн цэвэр үлдэгдэлтэй гарчээ.

Хүснэгт 14 Факторингийн тооцооны авлагын ангилал /сая төгрөгөөр/

Нийт факторингийн тооцооны авлага	2020-I		2021-I		Өөрчлөлт	
	Нийт дүн	Эзлэх хувь	Нийт дүн	Эзлэх хувь	Дүн	Хувь
Хэвийн	3,274.3	94.8%	5,554.0	97.1%	2,279.7	69.6%
Хугацаа хэтгэсэн	117.7	3.4%	98.1	1.7%	(19.6)	-16.6%
Чанаргүй	63.4	1.8%	70.6	1.2%	7.2	11.4%
Хэвийн бус	-	-	36.7	0.6%	36.7	-
Эргэлзээтэй	24.6	0.7%	6.2	0.1%	(18.4)	-74.8%
Муу	38.8	1.1%	27.8	0.5%	(11.1)	-28.5%
(Факторингийн авлагын эрсдэлийн сан)	57.0	1.6%	44.9	0.8%	(12.1)	-21.2%

Факторингийн тусгай зөвшөөрөлтэй 35 ББСБ-уудын 28 ББСБ нь тусгай зөвшөөрөл олгосноос хойш үйл ажиллагаа эрхлэхгүй байгаа нь учир дутагдалтай байна.

## Өмчлөх бусад үл хөдлөх болон өмчлөх бусад хөрөнгө

Хүснэгт 15 ӨБҮХХ болон ӨБХ-ийн бүтэц /сая төгрөгөөр/

	Нийт	Итгэлцэл	Уламжлалт	Финтек	УБ	ХОН	ХК	ХХК	ГХО
<b>ӨБҮХХ БОЛОН ӨБХ (ЦЭВРЭЭР)</b>	14,153.2	4,874.9	11,175.1	2,978.1	14,033.3	119.9	1,718.5	12,434.7	2,131.1
ӨБҮХХ	16,536.3	5,841.7	13,413.1	3,123.1	16,419.3	116.9	2,759.3	13,776.9	2,843.2
(ӨБҮХХ-ийн болзошгүй эрсдэлийн сан)	4,842.7	1,915.9	4,647.1	195.7	4,842.7	-	1,079.3	3,763.4	1,515.3
ӨБХ	2,459.7	949.1	2,409.0	50.6	2,456.7	3.0	38.5	2,421.2	803.2

Өмчлөх бусад үл хөдлөх болон өмчлөх бусад хөрөнгийн дүн өмнөх оны мөн үеэс 1.8 тэрбум төгрөг буюу 14.7 хувиар өсөж 14.1 тэрбум төгрөгийн үлдэгдэлтэй гарчээ.

### Зээл

Нийт зээлийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 11.8% буюу 150.2 тэрбум төгрөгөөр өсөж 2021 оны I улирлын байдлаар 1,422.0 тэрбум төгрөгт хүрсэн бөгөөд үүнд 112.4 тэрбум төгрөгийн эрсдэлийн сан байгуулж, 1,309.6 тэрбум төгрөгийн цэвэр зээлийн үлдэгдэлтэй гарсан байна.

Хүснэгт 16 Зээлийн бүтэц /тэрбум төгрөгөөр/

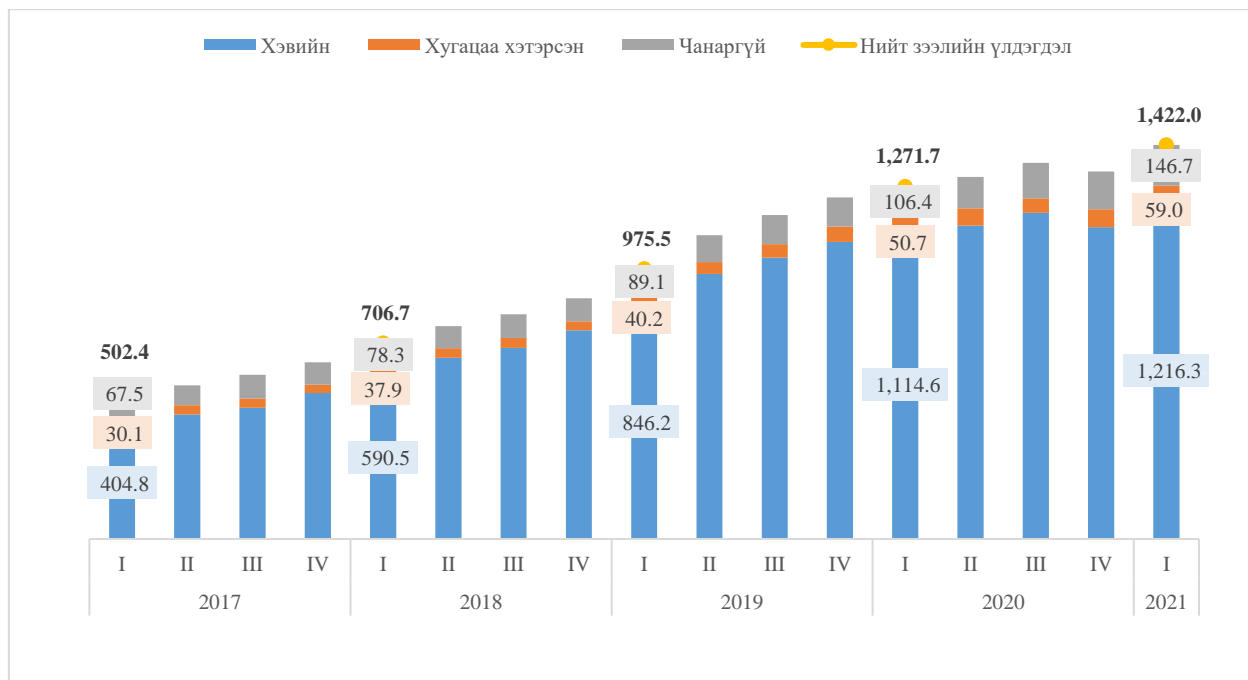
	Нийт	Итгэлцэл	Уламжлалт	Финтек	УБ	ХОН	ХК	ХХК	ГХО
<b>ЗЭЭЛ (ЦЭВРЭЭР)</b>	1,309.6	641.8	1,001.2	308.4	1,279.4	30.3	157.0	1,152.7	214.0
Нийт зээл	1,422.0	687.8	1,097.2	324.8	1,386.2	35.8	164.2	1,257.9	227.6
Хэвийн	1,216.3	605.8	921.5	294.8	1,187.6	28.7	152.8	1,063.5	201.2
Хугацаа хэтэрсэн	59.0	23.1	49.3	9.7	58.4	0.6	4.1	54.9	8.8
Чанаргүй:	146.7	59.0	126.4	20.4	140.2	6.5	7.2	139.5	17.6
-Хэвийн бус	35.2	13.9	30.1	5.1	34.5	0.7	1.4	33.8	4.5
-Эргэлзээтэй	26.6	10.5	22.5	4.1	25.7	0.9	1.6	25.0	3.6
-Муу	84.9	34.6	73.8	11.1	80.0	4.9	4.2	80.7	9.5
(Зээлийн эрсдэлийн сан)	112.4	46.0	96.0	16.4	106.9	5.5	7.2	105.2	13.6
Нийт зээл (төгрөгийн)	1,377.4	660.5	1,060.9	316.5	1,341.7	35.8	147.1	1,230.3	206.7
Нийт зээл (валютын)	44.6	27.3	36.3	8.3	44.6	0.0	17.1	27.5	20.9
Зээлдэгчдийн тоо	610,068	416,777	182,066	428,002	597,488	12,580	241,914	368,154	64,594
- Иргэн	608,754	416,516	180,831	427,923	596,215	12,539	241,810	366,944	64,372
- Хуулийн этгээд	1,314	261	1,235	79	1,273	41	104	1,210	222

/Финтек ББСБ-ууд уламжлалт зээл давхар олгодог болно/

Тайлант улиралд ББСБ-ууд 483.2 тэрбум төгрөгийн зээлийг 2.9 хувийн жигнэсэн дундаж хүүтэйгээр олгож, 387.2 тэрбум төгрөгийн зээл эргэн төлөгдөж, 2021 оны I улирлын байдлаар 610,068 зээлдэгчийн 1.4 их наяд төгрөгийн зээлийн үлдэгдэлтэй гарсан байна.

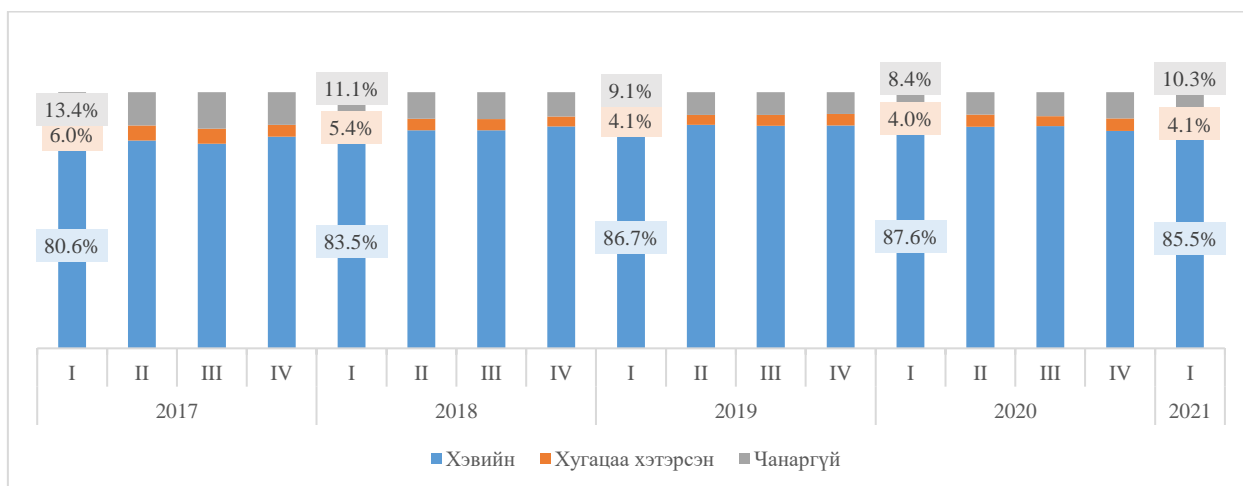
Нийт зээлийн үлдэгдлийн 85.5 хувийг буюу 1,216.3 тэрбум төгрөгийг хэвийн зээл, 4.1 хувийг буюу 59.0 тэрбум төгрөгийг хугацаа хэтэрсэн зээл, 10.3 хувийг буюу 146.7 тэрбум төгрөг чанаргүй зээлийн үлдэгдэл бүрдүүлж байна.

Зураг 5 Зээлийн багцын чанар /тэрбум төгрөгөөр/



Нийт зээлд эзлэх хэвийн зээлийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 2.1 пунктээр буурсан бол хугацаа хэтэрсэн болон чанаргүй зээлийн хэмжээ харгалзан 0.2, 2.0 пунктээр тус тус өссөн байна. Хугацаа хэтэрсэн болон чанаргүй зээлийн 205.7 тэрбум төгрөгийн үлдэгдлийн 54.6%-д буюу 112.4 тэрбум төгрөгийн зээлийн эрсдэлийн сан байгуулсан байна.

Зураг 6 Зээлийн багцын чанар /хувиар/



Сангийн сайд, Үндэсний статистикийн хорооны дарга нарын хамтарсан 2018 оны 12-р сарын 31-ний өдрийн 319/А/16 тоот тушаалаар баталсан “Эдийн засгийн бүх төрлийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал”-аар нийт олгосон зээлийн 66.1% буюу 309.1 тэрбум төгрөг нь бусад ангилалд /ихэвчлэн хэрэглээний зээл/, 10.8% буюу 52.0 тэрбум төгрөг нь бөөний болон жижиглэн худалдааны салбарт олгогдсон бол нийт төлөгдсөн зээлийн 65.7% буюу 254.3 тэрбум төгрөг нь бусад ангиллын зээлээс, 11.7% буюу 45.4 тэрбум төгрөг нь бөөний болон жижиглэн худалдааны салбарт олгосон зээлээс эргэн төлөгджээ.

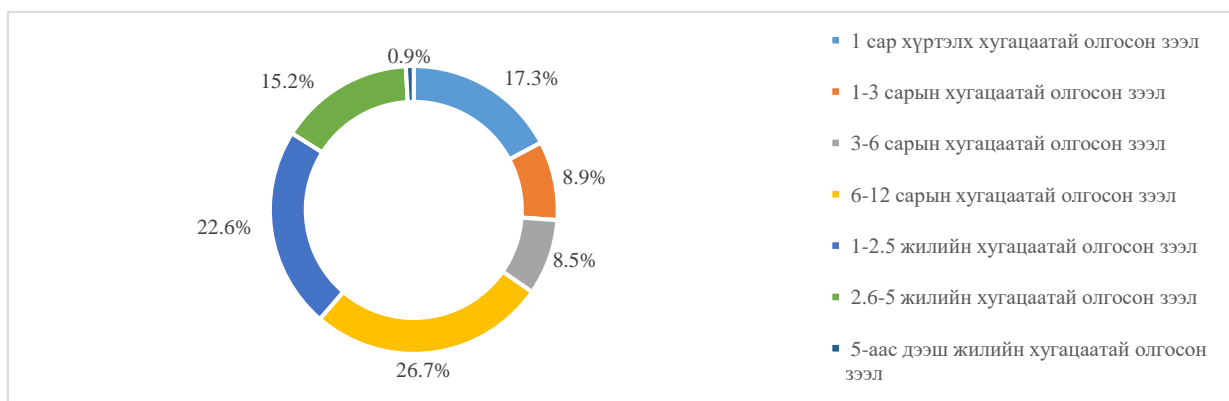
Олгосон зээлийн 87.6% буюу 423.2 тэрбум төгрөгийн зээлийг иргэдэд, 12.4% буюу 59.9 тэрбум төгрөгийн зээлийг хуулийн этгээдэд олгосон байгаа бол 88.2% буюу 341.5 тэрбум төгрөг нь иргэдээс, 11.8% нь буюу 45.8 тэрбум төгрөг нь хуулийн этгээдээс эргэн төлөгдсөн байна.

Хүснэгт 17 Олгосон болон төлөгдсөн зээл салбараар /сая төгрөгөөр/

№	Зээлийн эдийн засгийн ангилал	Олгосон зээл		Төлөгдсөн зээл		Зээлийн үлдэгдэл	
		Дүн	Хувь	Дүн	Хувь	Дүн	Хувь
1.	Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур	3,722.5	0.8%	3,172.8	0.8%	19,665.0	1.4%
2.	Уул уурхай, олборлолт	9,780.5	2.0%	10,503.8	2.7%	39,363.4	2.8%
3.	Боловсруулах үйлдвэрлэл	4,517.5	0.9%	3,827.5	1.0%	24,964.9	1.8%
4.	Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалтын хангамж	418.4	0.1%	438.2	0.1%	2,229.6	0.2%
5.	Усан хангамж, бохир ус, хог хаягдлын менежмент болон цэвэрлэх үйл ажиллагаа	180.2	0.0%	293.2	0.1%	2,508.2	0.2%
6.	Барилга	34,107.0	7.1%	27,512.0	7.1%	170,366.5	12.0%
7.	Бөөний болон жижиглэн худалдаа	51,962.6	10.8%	45,407.4	11.7%	209,307.0	14.7%
8.	Машин мотоциклийн засвар үйлчилгээ	14,110.8	2.9%	9,320.3	2.4%	42,385.7	3.0%
9.	Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа	3,729.3	0.8%	3,294.0	0.9%	15,508.1	1.1%
10.	Байр сууц болон хоол хүнсээр үйлчлэх үйл ажиллагаа	11,688.1	2.4%	9,289.2	2.4%	72,773.1	5.1%
11.	Мэдээлэл холбоо	2,178.3	0.5%	1,565.5	0.4%	7,311.5	0.5%
12.	Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	11,332.8	2.3%	6,299.2	1.6%	25,186.9	1.8%
13.	Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	3,432.6	0.7%	2,792.7	0.7%	13,225.9	0.9%
14.	Мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	3,692.5	0.8%	438.6	0.1%	5,770.9	0.4%
15.	Захиргааны болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	3,917.3	0.8%	2,879.5	0.7%	13,880.0	1.0%
16.	Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал	446.8	0.1%	297.1	0.1%	1,390.8	0.1%
17.	Боловсрол	2,568.2	0.5%	2,078.4	0.5%	10,433.0	0.7%
18.	Хүний эрүүл мэнд, нийгмийн үйл ажиллагаа	1,969.0	0.4%	3,525.8	0.9%	11,266.6	0.8%
19.	Бусад	319,425.4	66.1%	254,302.0	65.7%	734,479.7	51.7%
<i>Иргэнд олгосон зээл</i>		<i>423,236.8</i>	<i>87.6%</i>	<i>341,452.4</i>	<i>88.2%</i>	<i>1,213,598.6</i>	<i>85.3%</i>
<i>Хуулийн этгээдэд олгосон зээл</i>		<i>59,943.1</i>	<i>12.4%</i>	<i>45,784.7</i>	<i>11.8%</i>	<i>208,418.3</i>	<i>14.7%</i>
<b>НИЙТ</b>		<b>483,179.9</b>	<b>100.0%</b>	<b>387,237.1</b>	<b>100.0%</b>	<b>1,422,016.9</b>	<b>100.0%</b>

Тайлант улиралд олгосон 483.2 тэрбум төгрөгийн зээлийг хугацааны ангилалаар харвал 6-12 сарын хугацаатай олгосон зээл нийт зээлийн 26.7 хувийг, 1-2.5 жилийн хугацаатай олгосон зээл нийт зээлийн 22.6 хувийг буюу хамгийн өндөр хувийг бүрдүүлж байна.

Зураг 7 Олгосон зээл /хугацааны ангилалаар/



Нийт зээлийн ангилалаас харахад иргэнд олгосон зээлийн 41.1 хувийг хэрэглээнд, 18.5 хувийг автомашинд зориулсан зээл бүрдүүлж байна. Хуулийн этгээдэд олгосон зээлийн 11.3 хувийг бизнесийн зээл бүрдүүлж байна.

Хүснэгт 18 Зээлийн ангилал /тэрбум төгрөгөөр/

Зээлийн ангиллаар	Олгосон зээл		Төлөгдсөн зээл		Зээлийн үлдэгдэл	
	Дүн	Нийт дүнд эзлэх хувь	Дүн	Нийт дүнд эзлэх хувь	Дүн	Нийт дүнд эзлэх хувь
<b>Иргэнд олгосон зээл</b>	<b>423.2</b>	<b>87.6%</b>	<b>341.5</b>	<b>88.2%</b>	<b>1,213.6</b>	<b>85.3%</b>
Хэрэглээнд зориулсан зээл	288.0	59.6%	216.1	55.8%	650.4	45.7%
Үүнээс: Автомашинд зориулсан зээл	89.6	18.5%	58.1	15.0%	291.9	20.5%
Бизнесд зориулсан зээл	71.0	14.7%	64.9	16.8%	320.1	22.5%
Үл хөдлөх эд хөрөнгөд зориулсан зээл	19.4	4.0%	17.7	4.6%	124.8	8.8%
Бусад зээл	44.9	9.3%	42.7	11.0%	118.4	8.3%
<b>Хуулийн этгээдэд олгосон зээл</b>	<b>59.9</b>	<b>12.4%</b>	<b>45.8</b>	<b>11.8%</b>	<b>208.4</b>	<b>14.7%</b>
Бизнесийн зээл	54.7	11.3%	41.1	10.6%	168.3	11.8%
Автомашинны зээл	0.8	0.2%	1.1	0.3%	11.7	0.8%
Үл хөдлөх эд хөрөнгийн зээл	1.8	0.4%	1.6	0.4%	6.8	0.5%
Бусад зээл	2.6	0.5%	1.9	0.5%	21.6	1.5%
<b>НИЙТ</b>	<b>483.2</b>	<b>100.0%</b>	<b>387.2</b>	<b>100.0%</b>	<b>1,422.0</b>	<b>100.0%</b>

### Аппликэйшн ашиглан зээл олгож байгаа ББСБ-ууд

Санхүүгийн үйлчилгээнд техник технологийг ашиглаж, шинэ төрлийн үйлчилгээ бий болгон, уламжлалт зээлийн үйлчилгээг хялбар, түргэн, шуурхай болгож буй онлайн зээлийн үйлчилгээг 2021 оны I улирлын байдлаар 20 ББСБ үзүүлж байна. Эдгээрийн 5 ББСБ нь зөвхөн аппликэйшн ашиглан зээл олгож байгаа бол 15 ББСБ нь уламжлалт болон финтекийг хослуулан зээл болон бусад төрлийн санхүүгийн үйлчилгээг санал болгож байна. 2021 оны I улирлын байдлаар эдгээр ББСБ-ууд зөвхөн аппликэйшний 362,943 зээлдэгчийн 98.2 тэрбум төгрөгийн зээлийн үлдэгдэлтэй байна. Энэ нь нийт зээлдэгчийн 59.5 хувь, нийт зээлийн үлдэгдлийн 6.9 хувийг бүрдүүлж байна. Нэг зээлдэгчид дунджаар 270.7 мянган төгрөгийн зээл олгосон байгаа нь уламжлалт зээлийн дунджаас 19.8 дахин бага байна.

Хүснэгт 19 Аппликэйшн ашиглан зээл олгож байгаа ББСБ-ууд

№	Финтек	App нэр
1	Хас Хаан	Хас Хаан
2	Нэт капитал финанс корпораци	Netapp MN
3	Инвескор хэтэвч	pocket.mn
4	Солонго капитал	100k.mn
5	Смарткапитал фонд	mycredit.mn
6	Бизнес-Инвест девелопмент	БИД
7	Монголиа импакт финанс	qmoni
8	Жи Эс Би Капитал	GSB capital
9	Зээл Эм Эн платформ	zeel.mn
10	Омни капитал	Moni app
11	Ти финанс	t finance
12	Нөмөр кредит	Numur
13	Хатан суудал инвест	Zeely
14	Говьфинанс	Cash One
15	Мобифинанс	Monpay
16	Централ капитал	Kmobi
17	Соно финтек	Sono Mongolia
18	Ардкредит	ard app
19	Ашид капитал	Simple
20	Лэндмн	Lendmn

## Бусад хөрөнгө

2021 оны I улирлын байдлаарх 197.9 тэрбум төгрөгийн бусад хөрөнгийн үлдэгдлийн 49.6% буюу 98.1 тэрбум төгрөг нь хуримтлуулж тооцсон хүүгийн авлага, 30.8% буюу 60.9 тэрбум төгрөг нь дансны цэвэр авлага, 19.6% буюу 38.8 тэрбум төгрөг нь бусад актив байна.

Хүснэгт 20 Бусад хөрөнгийн бүтэц /сая төгрөгөөр/

	Нийт	Итгэлцэл	Уламжлалт	Финтек	ЗГВА	УБ	ХОН	ХК	ГХО
БУСАД ХӨРӨНГӨ	197,889.2	77,654.8	155,091.4	42,797.8	1,110.7	192,536.5	5,352.7	26,390.8	27,353.0
Хуримтлуулж тооцсон хүүгийн авлага	98,122.4	38,630.9	84,672.7	13,449.7	-	96,692.1	1,430.3	4,833.8	16,057.7
-Үнэт цаасны	246.3	246.3	-	246.3	-	246.3	-	-	-
-Зээлийн	94,996.8	36,031.0	83,057.6	11,939.2	-	93,566.7	1,430.1	4,174.0	15,908.1
-Факторингийн	328.4	305.0	38.4	290.0	-	328.4	-	-	-
-Бусад	2,550.9	2,048.6	1,576.8	974.1	-	2,550.7	0.1	659.8	149.5
Авлага /цэврээр/	60,957.4	21,524.4	44,465.3	16,492.1	861.3	57,997.2	2,960.1	12,600.7	7,860.2
Нийт авлага	64,151.1	23,242.6	46,755.2	17,395.9	861.3	61,162.9	2,988.3	13,001.6	8,987.9
Хэвийн	61,077.7	21,158.0	44,587.7	16,490.0	857.8	58,131.0	2,946.7	12,507.5	7,680.0
Хугацаа хэтэрсэн	155.6	14.6	129.6	26.0	3.5	145.3	10.2	7.0	64.1
Чанаргүй:	2,917.8	2,070.0	2,037.9	879.9	-	2,886.5	31.3	487.1	1,243.8
-Хэвийн бус	296.9	277.3	285.2	11.6	-	293.1	3.8	9.2	9.6
-Эргэлзээтэй	263.8	223.6	262.3	1.5	-	261.9	1.8	222.2	224.3
-Муу	2,357.2	1,569.1	1,490.4	866.8	-	2,331.5	25.8	255.8	1,009.9
Нийт авлага (валютын)	61,040.9	21,973.1	45,072.5	15,968.4	861.3	58,052.7	2,988.3	12,862.6	8,620.5
Нийт авлага (төгрөгийн)	3,110.2	1,269.5	1,682.7	1,427.5	-	3,110.2	-	139.1	367.3
(Авлагын эрдэлийн сан)	3,193.8	1,718.2	2,290.0	903.8	-	3,165.7	28.1	400.9	1,127.7
Бусад актив	38,809.5	17,499.5	25,953.4	12,856.0	249.4	37,847.2	962.3	8,956.2	3,435.1

## Эргэлтийн бус хөрөнгө

ББСБ-ууд 2021 оны I улирлын байдлаар 81.6 тэрбум төгрөгийн үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэлд 21.8 тэрбум төгрөгийн элэгдлийг хуримтлуулж бүртгэсэн байна.

Хүснэгт 21 Эргэлтийн бус хөрөнгийн бүтэц /тэрбум төгрөгөөр/

ҮНДСЭН (БИЕТ) БА БИЕТ БУС ХӨРӨНГӨ (ЦЭВРЭЭР)	Нийт	Итгэлцэл	Уламжлалт	Финтек	ЗГВА	УБ	ХОН	ХК	ГХО
<b>Үндсэн /биет/ ба биет бус хөрөнгө</b>	<b>81.6</b>	<b>43.8</b>	<b>61.4</b>	<b>20.2</b>	<b>0.4</b>	<b>79.6</b>	<b>2.0</b>	<b>10.7</b>	<b>11.9</b>
Үндсэн /биет/ ба биет бус хөрөнгө	103.4	54.1	78.7	24.7	0.5	100.7	2.7	12.9	15.0
Барилга байгууламж	32.3	21.7	20.8	11.5	0.0	31.6	0.7	1.2	1.9
Техник хэрэгсэл	37.5	13.1	32.4	5.1	0.1	36.1	1.4	1.3	3.2
Тавилга эд хогшил	12.2	6.2	10.2	2.0	0.2	11.9	0.3	2.2	2.8
Дуусаагүй барилга	8.0	6.2	7.1	1.0	-	7.8	0.2	4.3	4.2
Биет бус хөрөнгө	13.3	6.9	8.2	5.0	0.2	13.2	0.1	4.0	2.9
(Хуримтлагдсан элэгдэл)	21.8	10.3	17.3	4.5	0.1	21.2	0.7	2.2	3.1
Барилга байгууламжийн	3.8	2.6	2.0	1.8	0.0	3.7	0.1	0.5	0.1
Техник хэрэгслийн	12.8	4.9	10.7	2.1	0.0	12.4	0.4	0.7	1.6
Тавилга эд хогшлын	5.2	2.8	4.5	0.6	0.1	5.1	0.1	1.0	1.4

## Пассивын бүтэц, бүрэлдэхүүн, өөрчлөлт

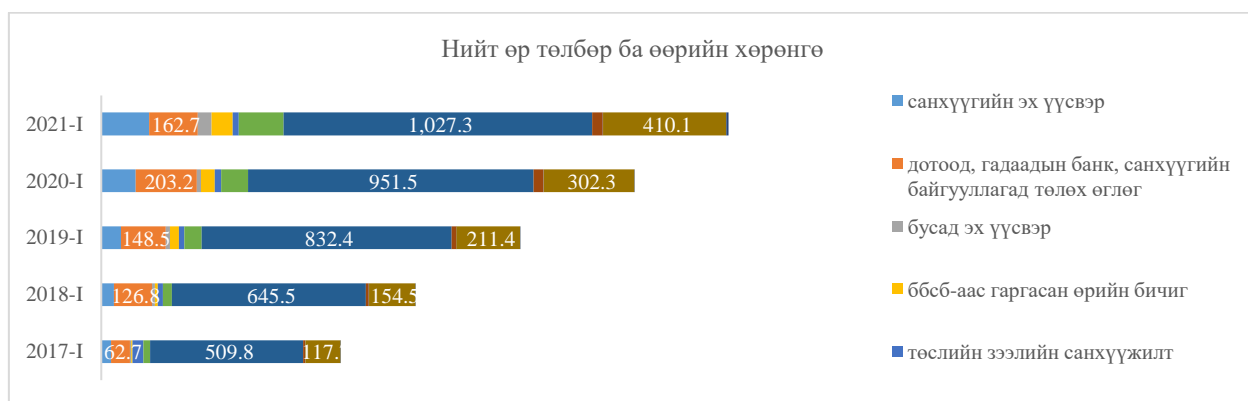
Салбарын нийт пассив өмнөх оны мөн үеэс 17.6 хувиар өссөн ба энэхүү өсөлтийн 62.0 хувийг өөрийн хөрөнгийн өсөлт бүрдүүлж байна. Пассивын үзүүлэлтүүдийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулж үзвэл:

Хүснэгт 22 Пассивын үзүүлэлтүүд /сая төгрөгөөр/

Пассивын үзүүлэлтүүд	2020-I	Нийт дүнд	2021-I	Нийт дүнд	Өөрчлөлт	
	дүн	эзлэх хувь	дүн	эзлэх хувь	дүн	хувь
Өр төлбөр	488,344.8	27.5%	606,950.4	29.1%	118,605.6	24.3%
Санхүүгийн эх үүсвэр	115,205.2	6.5%	159,130.9	7.6%	43,925.7	38.1%
Дотоод, гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагад төлөх өглөг	203,220.1	11.4%	162,687.1	7.8%	(40,533.0)	-19.9%
Бусад эх үүсвэр	13,256.4	0.7%	45,461.8	2.2%	32,205.4	242.9%
ББСБ-аас гаргасан өрийн бичиг	46,495.1	2.6%	70,419.1	3.4%	23,924.0	51.5%
Төслийн зээлийн санхүүжилт	20,612.6	1.2%	20,495.0	1.0%	(117.6)	-0.6%
Бусад өр төлбөр	89,555.4	5.0%	148,756.5	7.1%	59,201.1	66.1%
Эздийн өмч	1,288,414.4	72.5%	1,482,172.9	70.9%	193,758.6	15.0%
Хувьцаат капитал	951,527.1	53.6%	1,027,321.9	49.2%	75,794.8	8.0%
Бусад өмч	32,841.8	1.8%	35,174.4	1.7%	2,332.6	7.1%
Сангууд	926.6	0.1%	1,747.0	0.1%	820.3	88.5%
Хуримтлагдсан ашиг/алдагдал	302,282.3	17.0%	410,093.1	19.6%	107,810.8	35.7%
Хоёрдогч өглөг	836.6	0.0%	7,836.6	0.4%	7,000.0	836.8%
<b>Нийт өр төлбөр ба өөрийн хөрөнгийн дүн</b>	<b>1,776,759.1</b>	<b>100.0%</b>	<b>2,089,123.3</b>	<b>100.0%</b>	<b>312,364.2</b>	<b>17.6%</b>

Сүүлийн 5 жилийн пассивын үзүүлэлтийг харвал салбарын нийт хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ 2017 оны мөн үед 509.8 тэрбум төгрөг байсан бол 2021 оны I улирлын байдлаар 2.0 дахин өсөж 1,027.3 тэрбум төгрөгт, өр төлбөрийн хувьд 3.7 дахин өсөж 607.0 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна.

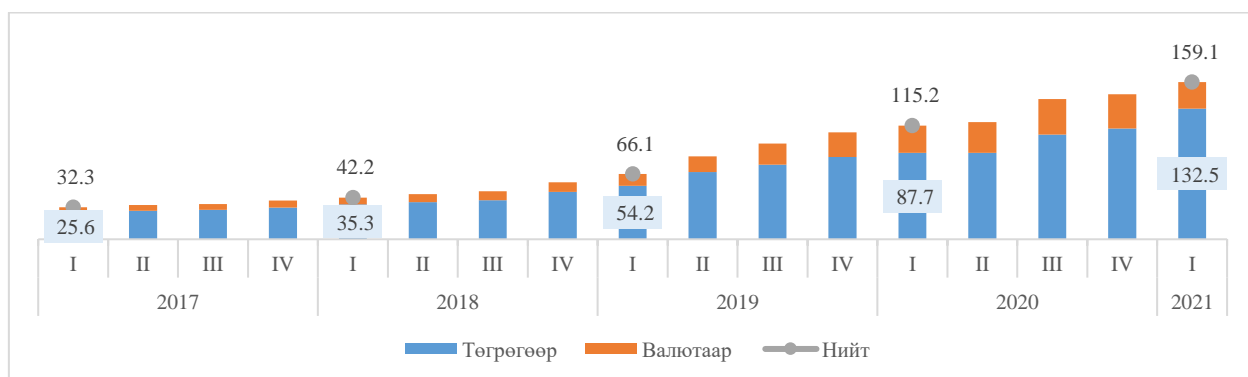
Зураг 8 Пассивын үзүүлэлтүүд сүүлийн 5 жилийн байдлаар /тэрбум төгрөгөөр/



## Санхүүгийн эх үүсвэр

2021 оны I улирлын байдлаар итгэлцлийн үйлчилгээний өглөг өмнөх оны мөн үеэс 38.1% буюу 43.9 тэрбум төгрөгөөр өсөж, итгэлцлийн үйлчилгээний тусгай зөвшөөрөлтэй 43 ББСБ-аас 36 ББСБ 3,822 итгэмжлэгчээс 159.1 тэрбум төгрөгийн итгэлцэл татан төвлөрүүлсэн байна.

Зураг 9 Итгэлцлийн үйлчилгээний өглөг /тэрбум төгрөгөөр/



Улаанбаатар хотын 35 ББСБ 3,590 итгэмжлэгчээс 146.2 тэрбум төгрөг, хөдөө орон нутгийн 1 ББСБ 4 итгэмжлэгчээс 0.7 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө татан төвлөрүүлсэн байна.

Хүснэгт 23 Итгэлцлийн үйлчилгээ /тэрбум төгрөгөөр/

	Дүн	Уламжлалт	Финтек	УБ	ХОН	ХК	ХХК	ГХО
<b>Итгэлцлийн үйлчилгээний өглөг</b>	<b>159.1</b>	<b>79.9</b>	<b>79.2</b>	<b>158.4</b>	<b>0.7</b>	<b>59.0</b>	<b>100.1</b>	<b>49.6</b>
-Төгрөгөөр	132.5	71.8	60.7	158.4	0.7	59.0	73.5	49.6
-Валютаар	26.7	8.1	18.6	131.7	0.7	45.1	(18.5)	42.0
Итгэлцлийн үйлчилгээний тусгай зөвшөөрөлтэй ББСБ-ын тоо	43	32	11	42	1	3	40	4
-Үүнээс итгэлцлийн үйлчилгээний өглөгтэй ББСБ-уудын тоо	36	27	9	36	0	3	33	4
<b>Нийт итгэмжлэгчдийн тоо</b>	<b>3,822</b>	<b>2,872</b>	<b>950</b>	<b>3,821</b>	<b>1</b>	<b>376</b>	<b>3,446</b>	<b>238</b>

Хамгийн өндөр дүнгээр буюу 38.2 тэрбум төгрөгийг 143 итгэмжлэгчээс татан төвлөрүүлсэн бол хамгийн олон буюу 1,652 итгэмжлэгчээс /ихэвчлэн ББСБ-ын ажилчид/ 823.8 сая төгрөгийг татан төвлөрүүлсэн байна.

### Дотоод, гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагад төлөх өглөг

2021 оны I улирлын байдлаар 74 ББСБ дотоод, гадаадын банк болон санхүүгийн байгууллагаас 162.7 тэрбум төгрөгийн эх үүсвэр татан төвлөрүүлж үйл ажиллагаандаа ашиглаж байна.

Хүснэгт 24 Дотоод, гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагад төлөх өглөг /тэрбум төгрөгөөр/

Банк, санхүүгийн байгууллагад төлөх өглөг	Дүн	Нийт дүнд эзлэх хувь	Итгэлцэл	Уламжлалт	Финтек	УБ	ХОН	ХК	ХХК	ГХО
<b>Дүн</b>	<b>162.7</b>		<b>85.3</b>	<b>142.7</b>	<b>20.0</b>	<b>161.5</b>	<b>1.1</b>	<b>23.4</b>	<b>139.3</b>	<b>63.5</b>
Хугацаагаар:										
Богино хугацаат зээл	73.1	44.9%	42.5	65.9	7.2	72.6	0.5	10.2	63.0	28.0
Урт хугацаат зээл	89.6	55.1%	42.8	76.8	12.8	88.9	0.7	13.2	76.3	35.5
Валютын төрлөөр:										
Төгрөгөөр	89.5	55.0%	61.7	78.5	11.0	88.3	1.1	23.4	66.1	23.2
Валютаар	73.2	45.0%	23.6	64.2	9.0	73.2	-	-	73.2	40.3
Зээл авсан байгууллагаар:										
Дотоодын банк, санхүүгийн байгууллагаас	113.9	70.0%	61.7	102.9	11.0	112.8	1.1	23.4	90.5	44.4
Зээл /төгрөгөөр/	89.5	55.0%	61.7	78.5	11.0	88.3	1.1	23.4	66.1	23.2
Зээл /валютаар/	24.4	15.0%	-	24.4	-	24.4	-	-	24.4	21.2
Гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагаас	48.8	30.0%	23.6	39.8	9.0	48.8	-	-	48.8	19.1

### Бусад эх үүсвэр

Хүснэгт 25 Бусад эх үүсвэрийн бүтэц /сая төгрөгөөр/

Бусад эх үүсвэр	Дүн	Эзлэх хувь	Итгэлцэл	Уламжлалт	Финтек	УБ	ХОН	ХК	ХХК	ГХО
<b>Нийт</b>	<b>43,150.5</b>	<b>100.0%</b>	<b>26,458.7</b>	<b>7,602.0</b>	<b>35,548.4</b>	<b>43,150.5</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>43,150.5</b>	<b>1,268.4</b>
Мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээний өглөг	5,985.40	13.9%	294.52	5,858.0	127.4	5,985.4	-	-	5,985.4	1,268.4
Төлбөр тооцооны үйлчилгээний өглөг	5,652.90	13.1%	0.00	-	5,652.9	5,652.9	-	-	5,652.9	-
Факторингийн үйлчилгээний өглөг	31,512.18	73.0%	26,164.23	1,744.0	29,768.1	31,512.2	-	-	31,512.2	-

2021 оны I улирлын байдлаар 6 ББСБ 3.8 тэрбум төгрөгийн мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээний өглөгтэй, 1 ББСБ 5.7 тэрбум төгрөгийн төлбөр тооцооны үйлчилгээний өглөгтэй, 6 ББСБ 36.0 тэрбум төгрөгийн факторингийн үйлчилгээний өглөгтэй гарчээ.

Зураг 10 Бусад эх үүсвэрийн үлдэгдэлтэй ББСБ-ууд /тэрбум төгрөгөөр/

Бусад эх үүсвэр	2017-I	2018-I	2019-I	2020-I	2021-I
Мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээний өглөг	1.6	6.6	2.5	6.2	3.8
Төлбөр тооцооны үйлчилгээний өглөг	2.9	3.0	3.7	1.2	5.7
Факторингийн үйлчилгээний өглөг	0.4	-	8.1	5.9	36.0
<b>Нийт</b>	<b>4.9</b>	<b>9.6</b>	<b>14.4</b>	<b>13.3</b>	<b>45.5</b>

Өмнөх оны мөн үеэс мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээний өглөг 39.3 хувиар буурсан бол төлбөр тооцооны үйлчилгээний өглөг болон факторингийн үйлчилгээний өглөг харгалзан 4.9, 6.1 дахин өссөн байна.

Хөдөө орон нутагт үйл ажиллагаа эрхэлж буй ББСБ-уудаас бусад эх үүсвэрийн үлдэгдэлтэй ББСБ байхгүй байна.

### ББСБ-аас гаргасан өрийн бичиг

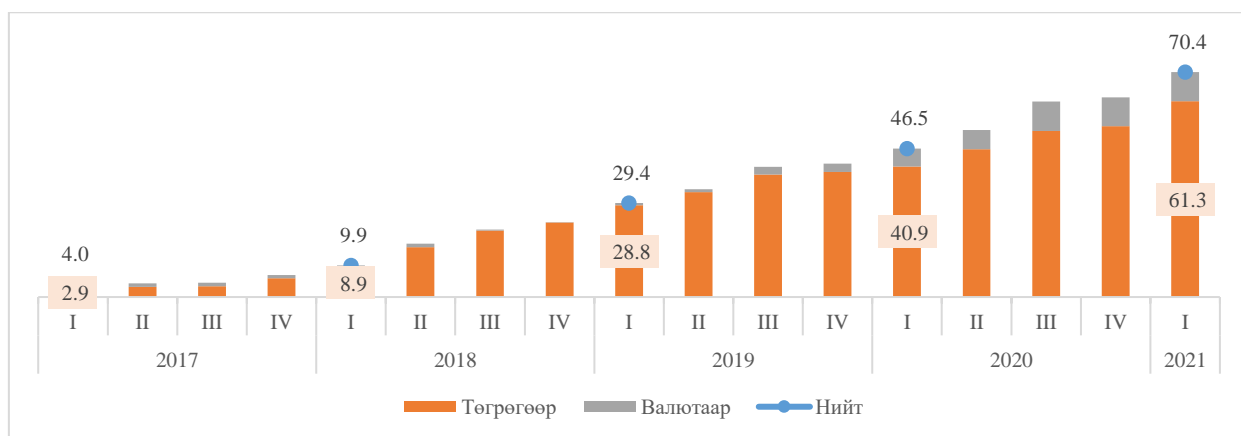
2021 оны I улирлын байдлаар 32 ББСБ нээлттэй болон хаалттай хүрээнд өрийн бичиг гаргаж, үүнийг 938 хувь хүн, хуулийн этгээд худалдан авсан ба нийт 70.4 тэрбум төгрөгийн өрийн бичгийн өглөгийн үлдэгдэлтэй байна.

Хүснэгт 26 ББСБ-аас гаргасан өрийн бичиг /мянган төгрөгөөр/

ББСБ-ААС ГАРГАСАН ӨРИЙН БИЧИГ	Дүн	Итгэлцэл	Уламжлалт	Финтек	УБ	ХОН	ХК	ХХК	ГХО
	<b>70,419.1</b>	<b>58,369.5</b>	<b>27,870.6</b>	<b>42,548.4</b>	<b>70,416.7</b>	<b>2.4</b>	<b>17,299.7</b>	<b>53,119.4</b>	<b>7,760.0</b>
Төгрөгөөр	61,297.6	49,802.1	27,316.4	33,981.1	61,295.2	2.4	15,946.1	45,351.5	7,760.0
Валютаар	9,121.5	8,567.3	554.2	8,567.3	9,121.5	-	1,353.6	7,767.9	-

Нээлттэй хүрээнд гаргасан 7.5 тэрбум төгрөгийн бондын үлдэгдэл 6.4 тэрбум төгрөг байгаа ба 510 харилцагчийн үлдэгдэл байна.

Зураг 11 Өрийн бичгийн үлдэгдэл сүүлийн 5 жилийн байдлаар /тэрбум төгрөгөөр/



Өрийн бичгийн үлдэгдэл 2016 оны мөн үеэс 17.7 дахин өсөж 70.4 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна. Мөн өмнөх оны мөн үед валютаар гаргасан өрийн бичгийн нийт өрийн бичгийн үлдэгдэлд эзлэх хувийн жин 12.1% байсан бол 2021 оны I улирлын 0.9 пунктээр өсөж 13.0%-д хүрсэн байна.

### Төслийн зээлийн санхүүжилт

Төсөл хөтөлбөрөөс 22 ББСБ 20.5 тэрбум төгрөгийг төслийн санхүүжилтээр татан төвлөрүүлж үйл ажиллагаандаа ашиглаж байна.

Хүснэгт 27 Төслийн зээл санхүүжилт /сая төгрөгөөр/

ТӨСЛИЙН ЗЭЭЛИЙН САНХҮҮЖИЛТ	Дүн	Нийт дүнд эзлэх хувь	Итгэлцэл	Уламжлалт	Финтек	УБ	ХОН	ХК	ХХК	ГХО
	<b>20,495.0</b>		<b>11,860.3</b>	<b>17,522.9</b>	<b>2,972.1</b>	<b>17,056.3</b>	<b>3,438.7</b>	<b>2,758.4</b>	<b>17,736.6</b>	<b>9,371.8</b>
<b>Хугацаагаар</b>										
Богино хугацаат	5,158.5	25.2%	3,260.8	2,400.1	2,758.4	4,964.1	194.4	2,758.4	2,400.1	951.0
Урт хугацаат	15,336.5	74.8%	8,599.5	15,122.8	213.7	12,092.2	3,244.3	-	15,336.5	8,420.8
<b>Төрлөөр</b>										
Засгийн газрын	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Гадаадын	11,507.7	56.1%	11,482.1	8,535.6	2,972.1	11,507.7	-	2,758.4	8,749.3	8,004.5
Дотоодын	6,648.0	32.4%	353.0	6,648.0	-	3,211.2	3,436.8	-	6,648.0	951.0
Бусад	2,339.3	11.4%	25.2	2,339.3	-	2,337.4	2.0	-	2,339.3	416.3
<b>Валютын төрлөөр</b>										
Төгрөгөөр	16,504.4	80.5%	8,286.0	13,746.1	2,758.4	13,065.7	3,438.7	2,758.4	13,746.1	5,595.0
Валютаар	3,990.6	19.5%	3,574.2	3,776.8	213.7	3,990.6	-	-	3,990.6	3,776.8

### Бусад өр төлбөр

2021 оны I улирлын байдлаар 486 ББСБ 148.8 тэрбум төгрөгийн бусад өр төлбөрийн үлдэгдэлтэй байна. Үүний 15.6% буюу 23.2 тэрбум төгрөг нь хуримтлуулж тооцсон хүүгийн



Хүснэгт 30 ХНХ-ийн интервал /тэрбум төгрөгөөр/

Интервал	Нийт		Эзлэх хувь		Дархан, Эрдэнэт		Бусад аймаг, сумд		ЗГВА	
	ХНХ	ББСБ тоо	Актив	ББСБ тоо	ХНХ	ББСБ тоо	ХНХ	ББСБ тоо	ХНХ	ББСБ тоо
5.0 тэрбумаас дээш	210.4	21	20.5%	4.0%	20.5	2	21.4	1	13.4	1
2.5-5.0 тэрбум	328.9	114	32.0%	21.5%	2.5	1	3.2	1	-	-
1.9-2.5 тэрбум	130.6	65	12.7%	12.3%	-	-	-	-	-	-
1.4-1.9 тэрбум	320.5	221	31.2%	41.7%	1.4	1	1.4	1	1.4	1
0.6-1.4 тэрбум	16.9	20	1.6%	3.8%	3.4	5	7.0	8	3.7	4
0.6 тэрбум хүртэлх	20.0	89	1.9%	16.8%	2.0	5	9.7	51	8.3	33
<b>НИЙТ</b>	<b>1,027.3</b>	<b>530</b>	<b>100.0%</b>	<b>100.0%</b>	<b>29.7</b>	<b>14</b>	<b>42.7</b>	<b>62</b>	<b>26.8</b>	<b>39</b>

### Бусад өмч, сангууд

Бусад өмч өмнөх оны мөн үеэс 7.1 хувиар өсөж 35.2 тэрбум төгрөгт, сангууд 88.5 хувиар өсөж 1.7 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна. Сангийн өсөлтийг 1 ББСБ-ийн 957.8 сая төгрөгийн нөөцийн сан бүрдүүлж байна. ББСБ-ын хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаас баталсан жил бүрийн санхүүгийн жилийн ашгаас тодорхой хувиар тооцож бүрдүүлсэн нөөцийн сан нь ББСБ-ыг бэхжүүлэхэд чиглэдэг.

Хүснэгт 31 Бусад өмч, сангуудын бүтэц /сая төгрөгөөр/

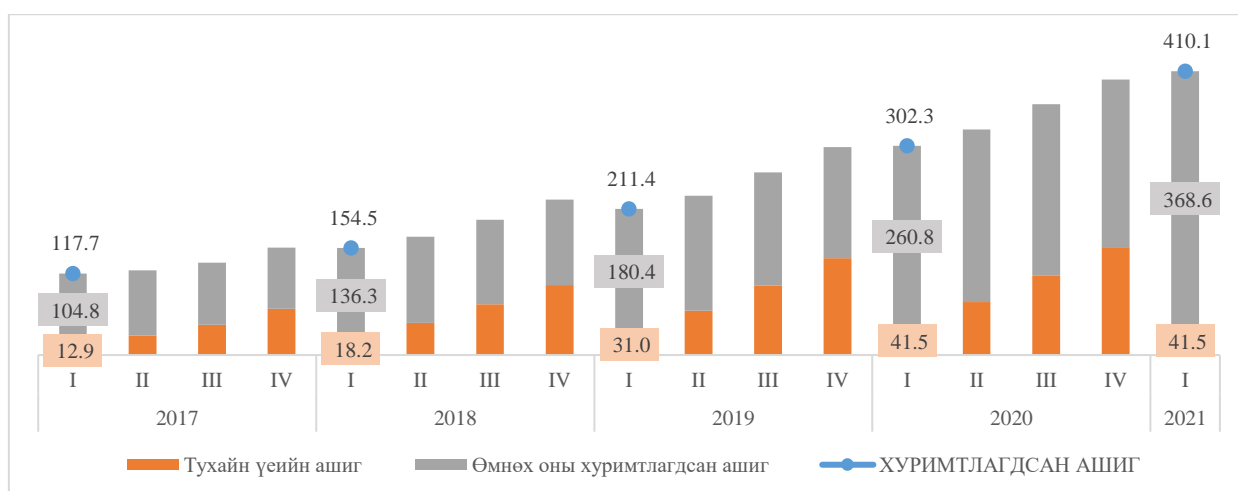
	Дүн	Итгэлцэл	Уламжлалт	Финтек	ЗГВА	УБ	ХОН	ХК	ХХК	ГХО
<b>Бусад өмч</b>	<b>35,174.4</b>	<b>25,490.3</b>	<b>27,954.1</b>	<b>7,220.3</b>	<b>275.4</b>	<b>34,826.2</b>	<b>348.2</b>	<b>24,180.4</b>	<b>10,993.9</b>	<b>18,583.2</b>
Нэмж төлөгдсөн капитал	30,178.1	22,508.0	23,726.9	6,451.2	228.1	30,100.2	77.9	24,123.1	6,055.0	18,577.5
Дахин үнэлгээний нэмэгдэл	2,591.6	1,194.3	1,879.8	711.8	-	2,455.5	136.1	-	2,591.6	5.7
Хандивын капитал	2,404.7	1,788.1	2,347.4	57.3	47.3	2,270.5	134.2	57.3	2,347.4	-
<b>Сангууд</b>	<b>1,747.0</b>	<b>1,025.6</b>	<b>1,747.0</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>1,039.1</b>	<b>707.9</b>	<b>-</b>	<b>1,747.0</b>	<b>2.6</b>
Нөөцийн сан	1,466.3	957.8	1,466.3	-	-	964.2	502.1	-	1,466.3	-
Нийгмийн хөгжлийн сан	280.7	67.8	280.7	-	-	74.9	205.8	-	280.7	2.6

### Хуримтлагдсан ашиг

Хуримтлагдсан ашиг өмнөх оны мөн үеэс 35.7% буюу 107.8 тэрбум төгрөгөөр өсөж 410.1 тэрбум төгрөгт хүрчээ.

Тайланд улиралд 392 ББСБ 47.2 тэрбум төгрөгийн ашигтай ажилласан бол 15 ББСБ үйл ажиллагаа эрхлээгүй, 123 ББСБ 5.6 тэрбум төгрөгийн алдагдалтай ажилласан байна.

Хүснэгт 32 Хуримтлагдсан ашиг/алдагдал /тэрбум төгрөгөөр/



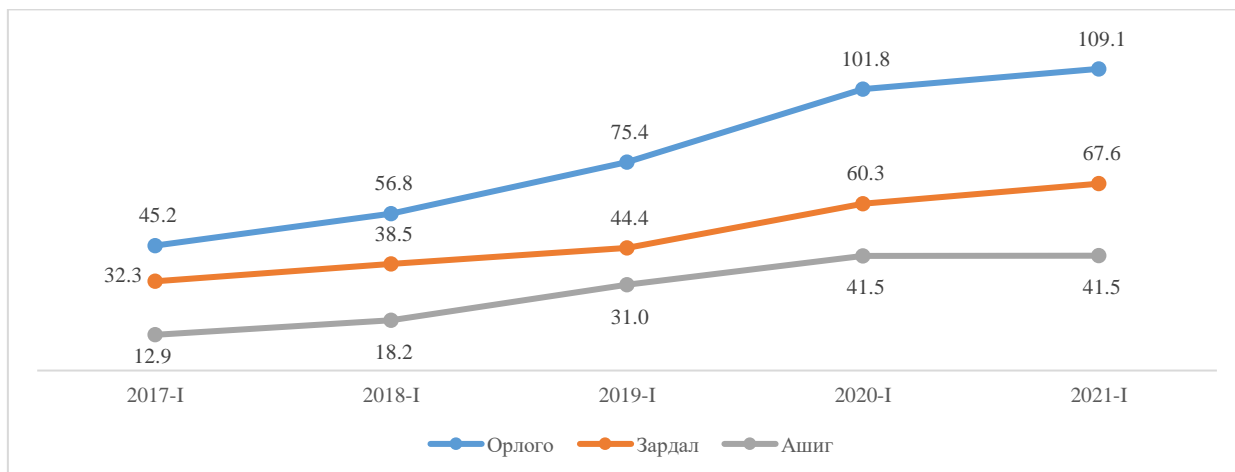
### Хоёрдогч өглөг

Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад хоёрдогч өглөгийн хэмжээ 9.6 дахин өссөн. Энэхүү өсөлт нь 1 ББСБ-ийн гаргасан 7.0 тэрбум төгрөгийн хоёрдогч өглөгтэй холбоотой. 2021 оны I улирлын байдлаар 6 ББСБ 7,836.6 сая төгрөгийн хоёрдогч өглөгийн үлдэгдэлтэй байна.

## Ашигт ажиллагаа

2021 оны I улирлын байдлаар ББСБ-ууд 109.1 тэрбум төгрөгийн орлого олж, 67.6 тэрбум төгрөгийн зардал гаргаж 41.5 тэрбум төгрөгийн ашигтай ажилласан байна. Өмнөх оны мөн үеэс орлогын хэмжээ 7.2% буюу 7.3 тэрбум төгрөгөөр, зардлын хэмжээ 12.1% буюу 7.3 тэрбум төгрөгөөр, ашгийн хэмжээ 0.1% буюу 54.2 сая төгрөгөөр тус тус нэмэгдсэн байна.

Зураг 13 Ашигт ажиллагааны үзүүлэлт /тэрбум төгрөгөөр/



Өмнөх оны мөн үеэс хамгийн их өөрчлөлт орсон үзүүлэлтийг харвал орлогын хувьд хүүгийн бус үйл ажиллагааны орлого 26.1% буюу 4.3 тэрбум төгрөгөөр өсжээ. Энэхүү өсөлтийн 43.1% буюу 1.9 тэрбум төгрөгийг гадаад валютын ханшийн тэгшитгэлийн орлогын өсөлт, 39.9% буюу 1.7 тэрбум төгрөгийг санхүүгийн үйлчилгээний орлогын өсөлт бүрдүүлж байна. Итгэлцлийн үйлчилгээний орлого 6.3 дахин буюу 2.7 тэрбум төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 33 Орлого, үр дүнгийн тайлан /харьцуулсан, сая төгрөгөөр/

ОРЛОГО	2020-I	2021-I	Нийт дүнд эзлэх хувь	Өөрчлөлт	
				Дүн	Хувь
Хүүгийн орлого	82,757.1	84,247.0	77.2%	1,489.9	1.8%
Хүүгийн бус орлого	16,615.5	20,953.3	19.2%	4,337.8	26.1%
- Санхүүгийн үйлчилгээний орлого	13,114.8	14,846.2	13.6%	1,731.5	13.2%
- Итгэлцлийн үйлчилгээний орлого	0.5	3.2	0.0%	2.7	534.4%
- Мөнгөн гуйвуулгын орлого	242.5	667.2	0.6%	424.7	175.1%
- Картын үйлчилгээний орлого	485.7	-	0.0%	(485.7)	-
- Санхүүгийн зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх үйлчилгээний орлого	60.0	133.7	0.1%	73.8	123.0%
- Үйлчилгээний хураамж, шимтгэлийн орлого	9,510.7	8,643.2	7.9%	(867.6)	-9.1%
- Бусад	2,815.4	5,399.0	4.9%	2,583.7	91.8%
Үндсэн бус үйл ажиллагааны орлого	2,426.3	3,864.1	3.5%	1,437.9	59.3%
Ердийн бус орлого	-	64,291.73	58.9%	64,291.7	-
<b>НИЙТ ОРЛОГО</b>	<b>101,798.8</b>	<b>109,128.7</b>	<b>100.0%</b>	<b>7,329.9</b>	<b>7.2%</b>
<b>ЗАРДАЛ</b>					
Хүүгийн зардал	11,812.0	8,432.9	12.5%	(3,379.1)	-28.6%
Хүүгийн бус зардал	33,389.4	41,151.1	60.9%	7,761.8	23.2%
Болзошгүй эрсдэлийн зардал	10,151.8	13,492.9	20.0%	3,341.2	32.9%
Үндсэн бус үйл ажиллагааны зардал	620.1	725.3	1.1%	105.3	17.0%
Орлогын албан татварын зардал	4,338.4	3,743.2	5.5%	(595.2)	-13.7%
Ердийн бус зардал	0.3	42.1	-	41.8	-
<b>НИЙТ ЗАРЛАГА</b>	<b>60,311.9</b>	<b>67,587.6</b>	<b>100.0%</b>	<b>7,275.7</b>	<b>12.1%</b>
<b>АШИГ</b>					
<b>ЦЭВЭР АШИГ</b>	<b>41,486.9</b>	<b>41,541.1</b>	<b>100.0%</b>	<b>54.2</b>	<b>0.1%</b>

Зардлын хувьд өмнөх оны мөн үеэс хамгийн их өсөлт үзүүлсэн нь хүүгийн бус зардал болон болзошгүй эрсдэлийн зардал байна. Хүүгийн бус зардал болон болзошгүй эрсдэлийн зардал харгалзан 23.2% буюу 7.7 тэрбум төгрөгөөр, 32.9% буюу 3.3 тэрбум төгрөгөөр өсчээ. Болзошгүй эрсдэлийн зардлын өсөлтийн 88.6 хувийг зээлийн эрсдэлийн зардлын өсөлт, 13.5 хувийг өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгийн эрсдэлийн зардал бүрдүүлж байгаа бол хүүгийн бус зардлын өсөлтийн 27.6% буюу 2.1 тэрбум төгрөгийг боловсон хүчний холбогдолтой

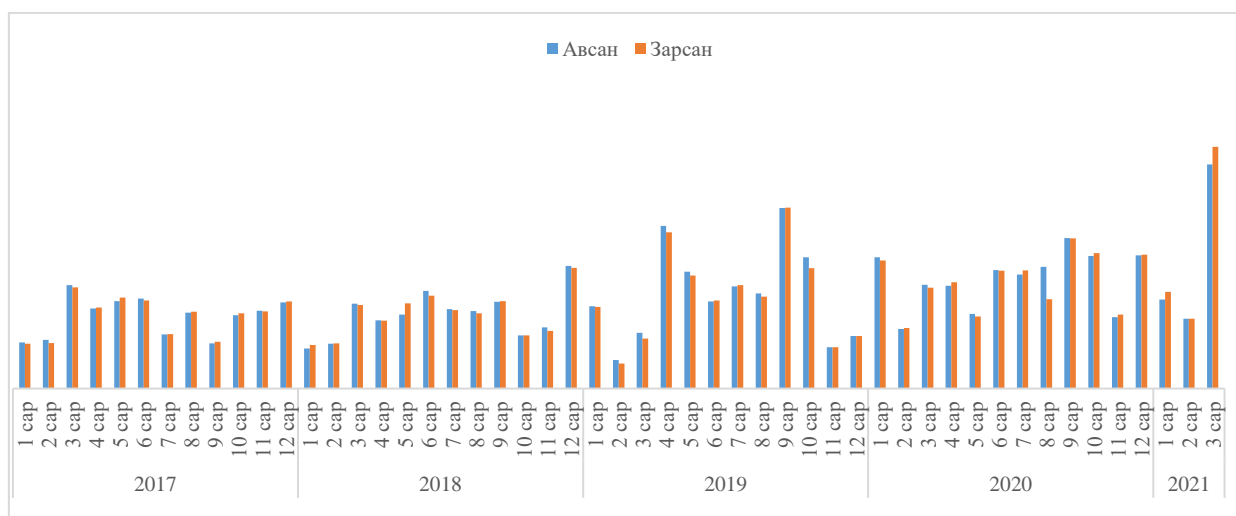
зардлын өсөлт, 20.0% буюу 1.6 тэрбум төгрөгийг итгэлцлийн үйлчилгээ болон түүнтэй холбогдон гарсан зардлын өсөлт, 10.7 хувийг элэгдэл хорогдлын зардлын өсөлт, 9.7 хувийг зарлал, сурталчилгаа, маркетингийн судалгааны зардлын өсөлт бүрдүүлж байна.

Хүснэгт 34 Орлого, үр дүнгийн тайлан /сая төгрөгөөр/

ОРЛОГО	Нийт	Итгэлцэл	Уламжлалт	Финтек	ЗГВА	УБ	ХОН	ХК	ГХО
Хүүгийн орлого	84,247.0	42,257.3	64,152.1	20,094.9	-	82,264.2	1,982.8	8,117.6	12,706.3
Хүүгийн бус орлого	20,953.3	11,969.3	11,441.4	9,511.9	220.1	20,804.3	149.0	8,620.9	4,633.2
- Санхүүгийн үйлчилгээний орлого	14,846.2	10,427.2	6,198.5	8,647.8	3.3	14,697.8	148.4	7,348.6	1,693.6
Итгэлцлийн үйлчилгээний орлого	3.2	3.2	-	3.2	-	3.2	-	-	-
Мөнгөн гуйвуулгын орлого	667.2	6.0	667.2	-	-	667.2	-	-	-
Картын үйлчилгээний орлого	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Санхүүгийн зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх үйлчилгээний орлого	133.7	133.7	-	133.7	-	133.7	-	133.7	-
Үйлчилгээний хураамж, шимтгэлийн орлого	8,643.2	6,802.0	2,732.1	5,911.1	3.1	8,530.0	113.2	4,777.5	1,497.7
Бусад	5,399.0	3,482.4	2,799.2	2,599.8	0.1	5,363.8	35.2	2,437.4	196.0
Үндсэн бус үйл ажиллагааны орлого	3,864.1	2,936.3	2,247.4	1,616.8	1.6	3,763.9	100.3	1,352.6	1,155.4
Ердийн бус орлого	64.3	1.3	64.3	-	-	13.3	51.0	-	-
<b>НИЙТ ОРЛОГО</b>	<b>109,128.7</b>	<b>57,164.2</b>	<b>77,905.1</b>	<b>31,223.6</b>	<b>221.7</b>	<b>106,845.7</b>	<b>2,283.0</b>	<b>18,091.1</b>	<b>18,495.0</b>
<b>ЗАРДАЛ</b>									
Хүүгийн зардал	8,432.9	5,704.7	5,693.4	2,739.5	-	8,352.6	80.3	1,589.2	2,040.9
Хүүгийн бус зардал	41,151.1	21,223.0	27,041.2	14,109.9	389.7	40,233.3	917.9	7,825.4	7,560.2
Болзошгүй эрсдэлийн зардал	13,492.9	6,026.4	11,856.0	1,637.0	-	13,044.6	448.3	1,610.3	1,799.7
Үндсэн бус үйл ажиллагааны зардал	725.3	343.8	540.4	185.0	1.5	712.0	13.3	58.0	49.9
Орлогын албан татварын зардал	3,743.2	1,892.3	2,815.1	928.1	2.1	3,704.8	38.4	709.6	522.6
Ердийн бус зардал	42.1	0.2	42.1	-	-	4.4	37.7	-	4.0
<b>НИЙТ ЗАРЛАГА</b>	<b>67,587.6</b>	<b>35,190.4</b>	<b>47,988.2</b>	<b>19,599.4</b>	<b>393.3</b>	<b>66,051.7</b>	<b>1,535.9</b>	<b>11,792.6</b>	<b>11,977.4</b>
<b>АШИГ</b>									
<b>ЦЭВЭР ОРЛОГО</b>	<b>41,541.1</b>	<b>21,973.9</b>	<b>29,917.0</b>	<b>11,624.2</b>	<b>(171.6)</b>	<b>40,794.0</b>	<b>747.1</b>	<b>6,298.5</b>	<b>6,517.6</b>

Тайлант улиралд гадаад валютын арилжааны тусгай зөвшөөрөлтэй 148 ББСБ-аас 63% буюу 93 ББСБ-аас ирүүлсэн тайлангаар 456.4 тэрбум төгрөгийн валют худалдан авч 487.1 тэрбум төгрөгийн валют зарсан байна. Үүний

Хүснэгт 35 2021 оны I улирлын валют арилжааны мэдээ /тэрбум төгрөгөөр/



## Зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтүүд

2021 оны I улирлын санхүүгийн тайлангийн нэгтгэлийн дүнгээр 530 ББСБ-ын 84.9% буюу 450 ББСБ үйл ажиллагааны ЗХШҮ-үүдийг бүрэн хангаж ажилласан байна.

Нийт ББСБ-уудын 15.1% нь буюу 80 ББСБ-ын зохистой харьцаа алдагдсан байна. Үүнд: 1 зохистой харьцааг хангаагүй 68 ББСБ, 2 зохистой харьцааг хангаагүй 7 ББСБ, 3 зохистой харьцааг хангаагүй 2 ББСБ, 4 зохистой харьцааг хангаагүй 2 ББСБ, 5 зохистой харьцааг хангаагүй 1 ББСБ байна.

Хүснэгт 36 ЗХШҮ /үзүүлэлт бүрээр/

№	Зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтүүд	Итгэлцэл /43 ББСБ/		Итгэлцэл, ГВА-аас бусад /449 ББСБ/		ЗГВА /38 ББСБ/		Нийт /530 ББСБ/	
		√	X	√	X	√	X	√	X
1.	Нэгдүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө, эрсдэлээр жигнэсэн нийт активын харьцаа	43	-	442	7	38	-	523	7
2.	Өөрийн хөрөнгө, эрсдэлээр жигнэсэн нийт активын харьцаа	43	-	442	7	38	-	523	7
3.	Нэгдүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө, нийт активын харьцаа	43	-	444	5	38	-	525	5
4.	Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын харьцаа	40	3	441	8	38	-	519	11
5.	Хөрөнгө /актив/-ийн эрсдэлийн сангийн хүрэлцээ (+илүү,- дугуу )	41	2	427	22			506	24
6.	Нэг зээлдэгч болон холбогдох этгээдэд олгосон зээл, зээлтэй адилтган тооцох бусад актив хөрөнгө, төлбөрийн баталгааны зохистой харьцаа	43	-	443	6			524	6
7.	ББСБ-аас гаргасан төлбөрийн баталгааны зохистой харьцаа	43	-	449	-			530	-
8.	ББСБ-ын хувьцаа эзэмшигч, ТУЗ, гүйцэтгэх захирал ажилтан холбогдох этгээдэд олгосон зээл, зээлтэй адилтган тооцох бусад актив хөрөнгө, төлбөрийн баталгааны нийлбэр дүнгийн зохистой харьцаа	43	-	448	1			529	1
9.	ББСБ-ын хувьцаа эзэмшигч, ТУЗ, гүйцэтгэх захирал ажилтан, холбогдох нэг этгээдэд олгосон зээл, зээлтэй адилтган тооцох бусад актив хөрөнгө, төлбөрийн баталгааны зохистой харьцаа	43	-	446	3	XXX		527	3
10.	Үнэт цаасны эзэмшил өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцаа	43	-	449	-			530	-
11.	Компанийн хувьцаа, өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцаа	43	-	449	-			530	-
12.	Монголын хөрөнгийн биржийн “Г”, “П” ангиллын нэг компанийн гаргасан хувьцаанаас худалдаж авах зохистой харьцаа	43	-	449	-			530	-
13.	Компанийн өрийн бичиг өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцаа	43	-	449	-			530	-
14.	Бусад үнэт цаас, үнэт цаасны эзэмшлийн зохистой харьцаа	43	-	447	2			528	2
15.	Гадаад актив, пассивын зөрүү өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцаа	41	2	435	14	30	8	506	24
16.	Итгэлцлийн үйлчилгээний өглөг өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцаа	43	-	XXX		XXX		530	-
17.	Өрийн бичгийн зохистой харьцаа	43	-	449	-			530	-
18.	Үндсэн хөрөнгийн зохистой харьцаа	41	2	440	9	38	-	519	11

Тайлбар: √ - ЗХШҮ хангасан ББСБ-ын тоо  
X - ЗХШҮ хангаагүй ББСБ-ын тоо

ББСБ-уудын хангах ёстой ЗХШҮ-үүдээс хөрөнгийн эрсдэлийн сангийн хүрэлцээг 24 ББСБ дутуу байгуулсан бол гадаад актив, пассивын зөрүү өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг хамгийн олон буюу 24 ББСБ хангаагүй, төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын зохистой харьцаа болон үндсэн хөрөнгийн зохистой харьцааг 11 ББСБ тус тус хангаагүй буюу хамгийн их алдагдсан байна.

## Дүгнэлт

2021 оны I улирлын байдлаар тайлан мэдээг ирүүлбэл зохих 530 ББСБ-аас 513 ББСБ жилийн эцсийн тайлан мэдээг зохих ёсоор бүрэн ирүүлснийг холбогдох журмын дагуу хянаж, тайлангийн нэгтгэлд хамруулсан нэр бүхий 16 ББСБ өмнөх үеийн тайлан тэнцлээр, нэр бүхий 1 ББСБ эхлэлтийн тайлан тэнцлээр нэгтгэлд хамрагдлаа. 2021 оны I улирлын байдлаар давхардсан тоогоор 17,339 хувь нийлүүлэгчдийн 530 ББСБ, 298 салбар нэгж, 8 төлөөлөгчийн газар, 3,517 ажилтантайгаар Монгол улсын 21 аймаг, 8 дүүрэгт давхардсан тоогоор 3,481,431 харилцагч, 610,068 зээлдэгчид хүрч үйлчилж байна.

ББСБ-уудын нэгтгэлийн танилцуулгыг боловсруулах явцад бусдаас итгэлцэл болон өрийн бичиг хэлбэрээр эх үүсвэр татсан ББСБ-уудын тухайн үйлчилгээний харилцагчдийн тоо нь статистик мэдээлэл болон тухайн тайлангийн дэлгэрэнгүй хэсэгт бөглөсөн тоо мэдээнээс зөрөх, аппликэйшн ашиглан зээл олгож байгаа ББСБ-ууд “Зээл олголт эргэн төлөлт, зээлийн хүүгийн судалгааны тайлан”-г дутуу нөхсөнөөс үүдэн мэдээллийг дахин тодруулах шаардлага үүсэж байна.

Тайлант улиралд богино хугацаат санхүүгийн хэрэгсэлд хөрөнгө оруулалт хийх тусгай зөвшөөрөлтэй 13 ББСБ бүртгэлтэй байгаа хэдий ч 21 ББСБ санхүүгийн тайлангаар богино хугацаат хөрөнгө оруулалтын үлдэгдэлтэй гарсан ба эдгээрийн 7 ББСБ нь тусгай зөвшөөрөлтэй байна. Засгийн газрын бондыг эрсдэлгүй гэж үзэн СЗХ-оос тухайн төрлийн бондыг тусгай зөвшөөрөлгүйгээр авах боломжтой гэж үзсэн хэдий ч санхүүгийн тайлангийн Засгийн газрын үнэт цаас хэсэгт бүртгэсэн дүн байхгүй байна. Иймээс 14 ББСБ тусгай зөвшөөрөлгүй энэхүү үйл ажиллагааг эрхэлсэн байна.

Дэлхий дахинд тархаад буй цар тахлын улмаас эдийн засгийн идэвхжил саарч, иргэд, аж ахуйн нэгжийн хэвийн үйл ажиллагаа алдагдах, орлого тасалдах, санхүү, төлбөрийн чадварт сөргөөр нөлөөлж болзошгүй байгааг харгалзан санхүүгийн салбарт учирч буй эрсдэлийг бууруулах, үйл ажиллагааны тогтвортой байдлыг хадгалах зорилгоор Санхүүгийн зохицуулах хорооноос 2020 оны эхнээс “Банк бус санхүүгийн байгууллагын активыг ангилах, активын эрсдэлийн сан байгуулж, зарцуулах журам”-д тухай бүр өөрчлөлт оруулж байсан. Журамд тусгасан зээлийн ангилал бууруулах хоногийг уртасгах, зээлийн гэрээнд 2 ба түүнээс дээш удаа өөрчлөлт оруулсан тохиолдолд ангилал бууруулах заалтыг түр зогсоож, 2021.07.01-ний өдрийг дуустал хугацаанд мөрдөж ажиллахаар шийдвэрлэсэн. Үүний үр дүнд ББСБ-ууд шийдвэр гарснаас хойш тайлант улирал хүртэл хугацаанд нийт 282.8 мянган зээлдэгч 345.0 тэрбум төгрөгийн зээлийн гэрээндээ өөрчлөлт оруулах хүсэлт ирүүлсэн бөгөөд 302 ББСБ үйл ажиллагаа нь тасалдаж хүндрэл үүссэн 279.1 мянган зээлдэгчийн 312.3 тэрбум төгрөгийн зээлийн гэрээнд өөрчлөлт оруулж, үндсэн төлбөр болон хүүг төлөх хугацааг сунгасан байна. Мөн цар тахалтай холбоотойгоор зээлийн эргэн төлөлт доголдож, зээлийн чанар эрсдэлд орохоос сэргийлж ББСБ-ууд өөрийн хөрөнгийг мөнгөн хөрөнгө хэлбэрээр байршуулж байгаа нь харагдаж байна.

Цар тахал дэгдэж, бэлэн байдлын зэрэгт шилжснээс хойш “Банк бус санхүүгийн байгууллагын активыг ангилах, активын эрсдэлийн сан байгуулж, зарцуулах журам”-д нийт 3 удаа нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, үйлчлэлийн хугацааг 2021 оны 7 дугаар сарын 1-ний өдөр хүртэл сунгасан. Өөрөөр хэлбэл, зээлийн хугацааг 90 хоног хүртэлх хугацаанд хэвийн ангилалд ангилах, зээлийн гэрээг 2 болон түүнээс дээш сунгасан тохиолдолд ангилал бууруулахгүй байхаар шийдвэрлэсэн.

Богино хугацаандаа зээлдэгчийн зээлийн үндсэн төлбөр болон хүүгийн эргэн төлөлтийг хойшлуулж байгаа хэдий ч хүүг царцаах боломжгүй тул урт хугацаандаа зээлдэгч өрийн дарамтад орох, ирээдүйд төлөх зээлийн төлбөр, хуримтлуулсан хүү илүү өндөр болох эрсдэлийг дагуулж байна. Энэ нь ирээдүйд ББСБ-ын салбарын чанаргүй активын хэмжээг огцом өсгөх, эргэлтийн хөрөнгийн хөрвөх чадвар буурч, ашигт ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөх эрсдэлтэй байна.

Хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах хүрээнд Зээлийн мэдээллийн тухай хуульд заасны дагуу Монголбанкны зээлийн мэдээллийн сантай хамтран ажиллах гэрээг байгуулаагүй ББСБ-уудыг хуулиар хүлээсэн үүргээ биелүүлэхийг шаардах мөн санхүүгийн тайланг Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2008 оны 05 дугаар тогтоолоор баталсан “Банк бус санхүүгийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийг хөтлөх үлгэрчилсэн заавар”-ын дагуу бэлтгэх, Коронавируст халдвар (COVID-19)-ын цар тахлын улмаас үүсээд буй нөхцөл байдалтай холбогдуулан зээлийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөлтэй ББСБ-уудаас авч буй Ковид-19-тэй холбоотой зээлийн мэдээллийн ирц маш хангалтгүй болсон тул 7 хоног бүрийн даваа гарагийн 16 цагаас өмнө Google form-оор ирүүлж байхыг анхааруулж ажиллах шаардлагатай байна.

## **БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ГАЗАР**